

פענוח הערות ומראי-מקומות לקוטי שיחות חלק כ בראשית א.

פ"א, ב): שאם יאמרו לסטים אתם כו' ברצונו כו' נתנה לנו.

שם שה"ג. בתנחומא שלפנינו ליתא (ומאמר ר"י מסיים בהכתוב כח מעשיו .. נחלת גוים". ואולי סיום הפירוש הוסיף רש"י ע"פ הב"ר שבפנים ההערה), אבל ביפה תואר לב"ר שם כתב: באגדת ר' תנחומא אית' להך אגדה בהאי לישנא (ומעתיק כהלשון שבפרש"י), ומסיים: ובזה הלשון הביא רש"י ז"ל בתחילת פי' התורה. דמשמע שכ"ה גירסתו (וגירסת רש"י) בתנחומא. וראה רש"י לתהלים (קיא. ו): ומדרש תנחומא כתב לישראל מעשה בראשית. . . שלא יוכלו האומות לומר לישראל גזלנים אתם שכבשתם ארץ ז' גוים.

6) ילקוט שימוני פרשת בא. החודש הזה לכם אמר ר' יצחק לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם ולמה התחיל מבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים,

7) תנחומא (באבער) פרשתינו יא. אמר ר' יצחק לא היה צריך לכתוב את התורה אלא מהחדש הזה לכם, ולמה כתב מבראשית, להודיע כח גבורתו, שנאמר כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קיא ו).

לקח טוב ר"פ. אמר רב יצחק לא היה צריך לכתוב את התורה אלא מן החדש הזה לכם. ולמה נכתב מן בראשית. להודיע כחו של הקב"ה. שנאמר כח מעשיו הגיד לעמו (תהלים קיא ו).

רש"י תהלים שם. כח מעשיו הגיד לעמו. כשנתן להם נחלת גוים הודיעם כחו וגבורתו, ומדרש תנחומא כתב לישראל מעשה בראשית להודיעם שהארץ שלו ובידו

1) בראשית א א. בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

רש"י ד"ה בראשית. אמר רבי יצחק לא הנה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצנה ראשונה שנוצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? משום פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קיא), שאם יאמרו אמות העולם לישאל (לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבועה גוים, הם אומרים להם פל הארץ של הקב"ה היא, הוא ברא ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו:

4) תהלים קיא ו. פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים

5) בראשית רבה פרק א ב. רבי יהושע דסקנין בשם רבי לוי פתח (תהלים קיא, ו): פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, מה טעם גלה הקדוש ברוך הוא לישאל מה שנוברא ביום הראשון, ומה שנוברא ביום השני, מפני עובדי כוכבים ומזלות, שלא יהיו מונין את ישאל, ואמרין להם הלא אמה של בזוזים אתם, וישאל משיבין אותן ואמרין להם, ואתם הלא בזוזה היא בנדכם, הלא (דברים ב, כג): פפתרים היצאים מפפתר השמים וישבו מתתם, העולם ומלואו של הקדוש ברוך הוא, פשרצה נתנה לכם, וכשרצה נטלה מכם ונתנה לנו, הלא הוא דכתיב: לתת להם נחלת גוים וגו', הגיד להם את פל הדורות.

לקוט שיחות חלק טו עמוד 104 הערה 41. כמחז"ל (תנחומא ע"פ ביאור רש"י עה"ת בתחלתו. ועד"ז בב"ר

להושיב בה כל מי שירצה ולעקור אלו ולהושיב אחרים שלא יוכלו האומות לומר לישראל גזלנים אתם שכבשתם ארץ שבעה גוים:

8) שפתי חכמים כאן. לא היה צריך להתחיל וכו'. דהא התורה לא ניתנה לישראל אלא בשביל המצות הכתובים בה שיקיימו אותן [ועל כן נקראת בלשון תורה] וא"כ כל הני סיפורי דברים לא היה לו לכתוב בתורה אלא לעשות ספר בפני עצמו כמו ספר יהושע או ספר שופטים:

לקוטי שיחות חלק ה עמוד 3 הערה 9. לכאורה הי אפשר לתרץ הקושיא (וכן הקושיות שלאח"ז), שכוונת רש"י בלא הי צריך להתחיל את התורה.. ומה טעם פתח בבראשית" היא, שהתחלת ופתיחת התורה צ"ל החדש הזה לכם" מכיון שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל", ובראשית גו' וכל שאר הפרשיות יכתבו אח"כ. אבל:

א) מפשטות אריכות לשון רש"י לא הי צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם" משמע, שכל הפסוקים שנאמרו לפנ"ז לא היו צריכים להיות כתובים כלל בתורה.

ב) באם זוהי שאלת רש"י, אינו מובן תירוצו: גם באם בראשית וכו' היי כתוב לאחרי החדש" ישנה תשובה לטענת אוה"ע לסטים אתם", וא"כ הדרא קושיא לדוכתה מה טעם פתח בבראשית" ? ובהכרח לומר, שבאם פרשיות אלו צריכות להיות בתורה - אין שייך להקשות (בדרך הפשט) מה טעם פתח בבראשית", כי רוב העניינים שבתורה נכתבו ע"פ סדר הזמנים. וקושיית רש"י היא, שעניינים אלו לא יהיו כתובים כלל. ג) בפרש"י תהלים קיא, ו: כתב לישראל מע"ב .. שלא יוכלו האומות לומר לישראל גזלנים אתם כו', הרי מפורש שאלולי הטעם ושלא יוכלו כו' - לא היי כותב מע"ב.

10) מנחות פג עמוד ב. מתניתין דלא כי האי תנא דתניא עומר הבא מן הישן כשר שתי הלחם הבאות מן הישן כשרות אלא שחיסר מצוה.

שם תוד"ה מתניתין. מתני' דלא כי האי תנא. דאינן באין לאו לכתחילה משמע חוץ מהנך דתניא לא יביא ואם הביא כשר:

11) סנהדרין צא. ר' בעשרים וארבעה בניסן איתנטילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקיא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען

שלנו היא דכתיב (במדבר לד, ב) ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהם אמר להם מהיכן אתם מביאים ראייה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה שנאמר (בראשית ט, כה) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו אמר להם אלכסנדרוס מלכא החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה..... ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב (בראשית כה, יב) ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכתיב (בראשית כה, יט) אלה תולדות יצחק בן אברהם אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות הלך ודן עמהן אמר להם מהיכן אתם מביאים ראייה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא ראייה אלא מן התורה שנאמר (בראשית כה, ה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות אב שנתן אגטין לבניו בחייו ושיגר זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום מאי מתנות אמר ר' ירמיה בר אבא מלמד שמסר להם שם טומאה.

12) לקוטי שיחות חלק ה עמוד 4 הערה 14. מפרשי רש"י הקשו: והרי כנען עבדו של שם הי' כדכתיב (נח ט, כו) ויהי כנען עבד למו", ומה שקנה עבד קנה רבו (רש"י תולדות כז, לז) ולמה ייקראו לס" טים" ? אבל מובן, שאמירתו של נח עבד עבדים גו' ויהי כנען עבד למו" היא קללה, ואין שייך לומר שע"י קללה זו נעשה כנען לעבד (אבל צע"ק בפרש"י נח ט, כה: להיות משמש) ובמילא אין שייך לומר שי ארץ כנען היתה קנוי' כבר לישראל. וראה פרש"י נח ט, כו. ט, כז. לך יג, ז. טו, טז. וראה לקו"ש חט"ו ע' 204.

13) לקוטי שיחות חלק י עמוד 1 הערה 8. כי גם ע"פ פשוטו י"ל שכוונת רש"י היא שנוסף (על העיקר) שנדע

מה לענות לאו"ה - יש בזה הסברה לבנ"י עצמם (שלא לחשוש שיש בכיבוש א"י א"י משום גזל), וכפשוטו הכתוב: כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם גו': את"ל דהתשובה היא (לא לבנ"י עמו" - כ"א) לאו"ה (ואף שי"ל שהפיל הוא שהגיד לעמו שידעו הם מה להשיב לאו"ה (וראה לקו"ש שם ס"ו)) הרי העיקר חסר מן הכתוב והול"ל כח מעשיו הגיד לבני אדם" וכיו"ב, אלא שיש בזה ב' ענינים : א) כח מעשיו הגיד לעמו (בתור הכנה לפעור- לתו - בעתיד) לתת להם נחלת גוים" ולא יקשה בעיני עמו - איך ניתנה להם נחלת אחרים, כנ"ל. ב) וגם שאם יאמרו או"ה כו' נדע מה להשיב להם. ולהעיר מפרש"י (ח"ש כג, ד): ומ"א כו'.

14) אור התורה בא עמוד רסב. החודש הזה לכם כו' א"ר יצחק לא הי' צריך כו' ופי' בעמה"מ ד"א ע"פ ענין הצמצום ומקום פנוי ונעשה חלל ומזה שרש התהוות הכלים להיות ב"ע וזהו מעשה בראשית אך ויניחהו בג"ע לעבדה כו' להמשיך תוספות אורות ע"י הקו עד שלעתיד יהי' גילוי אור א"ס כמו קודם הצמצום כו'. והנה בחטא אדה"ר ע"י עה"ד נתרבה גבול החיצונים כו' וע"י צירוף מצרים זכו למ"ת להמשיך גילוי אור א"ס כנ"ל. וז"ש לא הי' צריך להתחיל את התורה שעניינה המשכת אור א"ס מלמעלה מהצמצום. אלא מהחודש הזה כו' משא"כ סיפור מע"ב הכל רק אחר הצמצום כו' ולכן נאמר רק שם אלקים במע"ב. ופי' החודש הזה, הזה היינו גילוי אלקות והוא בחי' יסוד הממשיך מבחינת סוכ"ע בממכ"ע וע' בזה יתרו ד' ע' ע"א. ולכן משרע"ה נתנבא בזה כו'. ולע"ל ואמר כו' אלקינו זה כו' והחודש היינו בחי' מלכות ממכ"ע. והיינו שבבחי' ממכ"ע יהי' בו גילוי סוכ"ע זהו יסוד התורה היינו שיהי' הגילוי לכם כו' ומ"ט פתח בבראשית משום כח מעשיו כו' והיינו לומר כי הבריור ק"ן ע"ד וינצלו את מצרים אין זה גזילה אלא כי ממך הכל ובתחלת הבריאה היו החיצונים בשפל המצב כו' רק מחמת חטא עה"ד כו' וע"כ אחר התיקון דמצרים נתנו להם מה שהי' ראוי להם כו'. וע' בס' או"ת מהמגיד נ"ע פ' בא ע"פ זה דלכן נק' ניסן חודש האביב שהוא א"ב כסדרן כו'. כי אתון מהופכים תשר"ק מורה על הצמצום כו' והיינו כמ"ש באד"ר דקכ"ו גבי תי"ו רשים רשימו וכמ"ש שם האריז"ל תי"ו מל' שבמל' דא"ס כו', משא"כ אביב כו' ע"ש. והנה בשל"ה פי' חודש האביב ע"ד היום לעשותם וימי האסיף ע"ד למחר לקבל שכרם כו'. ונודע שיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל כו' ולכן צירוף שם הוי' שבר"ח ניסן הוא כסדרה.

עמק המלך שער שעשועי המלך בתחילתו. אך החטא של אדם הראשון ושל דור המדבר גרם לקלקל האויר החיצון, ושם נגזר מפי הקב"ה כל שאר גליות, שנאמר: "וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב" [תהילים קי"ו כי] "וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות" [קיי"ן כי כייז], עד ירחמנו עושנו ויערה עלינו רוח ממרום, לנחמנו על ידי משיח בן דוד. לכבוש כל העולם בכיבוש הרבים שהוא ששים רבוא, ועל ידו ועל ידי המלאכים שהם גם כן ששים רבוא, יתרחב גבול הקדושה, שנאמר: הרחיבי מקום אהלך' [ישעיהו ניי"ד ב'], וכמו שאומר הזוהר פרשת פקודי, על פסוק ויקם משה את המשכן'.

ספר המאמרים תרפ"ד עמוד פג. והנה כה"ג פרש"י בהתחלת פירושו עה"ת אר"י לא הי' צריך להתחיל את התו' אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה (דהתו' היא פי' וביאור המצוות דמצות הם רצה"ע ויש בהם דקדוקים דבאופן כזה דוקא הוא מצוה, ותו' שהיא פירוש וביאור המצוות שהיא המגלה אופן הרצון והפרטים בכל מצוה ומצוה, וע"י אנו יודעים איך לעשות ולקיים כל מצוה בפרט, ולהיות שהתו' היא ביאור המצוות הרי הי' מהראוי להתחיל התו' תהי' מהחודש הזה) ומ"ט פתח בבראשית אלא משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו אוה"ע לישראל לסטים אתם שכבשתם ארץ ז' אומות הם אוי להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מכם ונתנה לנו, ומבאר בעמה"מ (בתחלתו) דזהו סוד הצמצום שהי' באוא"ס וע"י הצמצום נעשה החלל ומקו"פ והוא שנעשה מקום אל עמידת העולמו', ונק' המקום הזה מקום קדוש, דהנה אי' בע"ה שער ב' (עיגולים ויושר) ענף ב' דע כי טרם שנאצלו הנאצלי' ונבראו הנבראים הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאו ולא היה שום מקו"פ בבחי' אויר ריקני וחלל אלא הכל הי' ממולא מן אוא"ס פשוט ההוא כו' וכאשר עלה ברצונך הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים כו' הנה אז צמצם א"ע כביכול בנקודה האמצעית אשר בו (לשכך את האוזן או כן כו') ואז נשאר מקום ראויר חלל ריקני ע"כ לזאת הנה מקום החלל שהניח כבי' בשביל עמידת העולמן הוא מקום קדוש, דלהיות הורית החלל וטקום כנוי הוא ע"י הצמצום שסילק את אורו הגדול על הצד כנ"ל איב המקום הוא קדוש, ובזה יובן מה דאי' במד"ר (בראשית פי"ט) עיקר שכינה בתחוננים היתה אמנם ע"י חטא עה"ד נעשה תערובת טו"ר, וזהו נחלת גוים דירוע אשר קודם החטא

גם בכל דרכיו ומעשיו שעושה בכל כ"ד שעות היום גם אותן שעושה לצורך גופו ובשביל תועלתן הגשמיות; ועבודה זו צ"ל בדרגה הכי נעלית יי, עד - שכל עניניו הגשמיים הם בטלים ומיוחדים באלקות, המציאות שלהם נתהפכה לי קדושה והגשמיות" שבהם אינה נר" גשת אצלו כלל - ולא רק מפני ריבוי האור דקדושה המאיר בו, בהיותו כל כולו נתון ומסור לאלקות בבחי' דעהו" התקשרות והתחברות, אלא משום שהדבר הגשמי עצמו נהי' אצלו ענין של קדושה. וענין הכיבוש" צ"ל גם בזה שלא יסתפק בזה שעובד את ה' בעת התי עסקותו בדברים גשמיים, אלא שמדי פעם בפעם הוא גם יגזול" מהזמנים הנתונים וקבועים לאכילה שתי' שינה וכו' וכובשם ללימוד התורה ולקיום המצות]. וזהו ענין כיבוש א"י" בעבודה רוחנית - כובש ענינים ארציים מאור מות (והנהגות) העולם - ועושה אוי תם ארץ ישראל", גם את מציאותו הגשמית של העולם (שאין בזה מצוה) הוא כובש" ומהפך לקדושה.

..... והנה ע"ד טענת המרגלים - ממנה נשתלשלה" - גם טענתם של האו"ה (שבפרש"י): כשאדם לומד ומתפלל ומקיים מצו' ות, ואינו עסוק בישובו של עולם, אז אפשר שיסכימו האומות שבה בש" עה עליו להרגיש את האור האלקי והקדושה, אבל בעסקו בישובו של עולם, טוענים הם, שאז אין שייך עבודת ה', ובמילא - בזמנים אלו צריכים להתנהג באופן המתאים" לצירורם של העניינים הגשמיים מצ"ע; ולכן אומרים או"ה לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים", כי בעניינים גשמיים (ארץ שבעה גוים אין לערב בהם את ענין הקדושה בעבודת ה', מאחר שגם להם גדר וטבע בפ"ע שהוקבע בהם ברצונו של הקב"ה - ברצונו נתנה להם". ואדרבה: להם משפט הקדימה על עניני התומ"צ, כדמוכה מסדר הענינים בתורה: התחלתה בבראשית גו", בריאת העולם ועניניו, ואח"כ (לאחר אריכות של יותר מחומש" שלם) בא הציווי הראשון על המצות - החודש החודש הזה לכם וגו". אבל כל טענתם טעות ושקר, כי הרי תכלית הכוונה והרצון בהענינים הגשמיים הוא רק, כנ"ל, לעשות מהם ובהם דירה לו (ית)בתחוננים".

16) סדר אלאהו זוטא פרק יט. אמרו רבותינו בעוד כשהיו יעקב ועשו במעי אמן אמר יעקב לעשו עשו אחי שני אחים אנחנו לאבינו ושני עולמות יש לפנינו העולם הזה והעולם הבא העולם הזה יש בו אכילה ושתייה ומשא מתן ולשאת אשה ולהוליד בנים ובנות אבל העולם הבא

הי' מעמד ומצב הקליפות מתחת כל העולמות ולא הי' להם אחיזה בעולם והעולם לא הי' בשמי' ולא הי' מסתיר על אלקו וע"י החטא נתגשם העולם ונעשה בו תערובו' טו"ר עד שיש אחיזה גם לחברים בעולם, וזהו נחלת גוים, ועבודת נש"י הוא להבדיל הרע מן הטוב ולעשרת המקום למקום קדוש כמו שהי' בתחלה. והנה כח מעשיו הגיד לעמו הוא העלאת הטיין מיני' ובי' שעלה לפניו ית' ממעשה הטוב רתוים שיקימו הצדיקים בעולם, דהנה תכלית בריאת והתחרות העולמות ותכלית הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא שיהי' המשכת בחיי העצמות א"ס ב"ה למטה בגילוי ע"י תומ"צ דוקא, והעבודה היא ביחוד אוא"ס הסוכ"ע בממכ"ע. דלכן הנה קודם לימוד התו' וקודם כל מצוה אנו אומרים לשם יחוד קוב"ה ושכינתו' שהוא היחוד דאור הסוכ"ע בממכ"ע דהכוונה הפנימי' בעבודה זו הוא המשכת העצמו' ממש בגילוי למטה ע"י תומ"צ דוקא, וכמא' נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחוננים.

15) לקוטי שיחות חלק י עמוד 2. ויובן בהקדים ביאור ענין ארץ ישראל ברוחניות: מעלתה של ארץ ישראל היא שנאמר ארץ אשר גו' עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", היינו שההשגחה העל" יונה היא בה באופן גלוי יותר מבכל הארצות", ז. א. שגם בגשמיות א"י ועניני' נרגש" אור אלקותו ית' בגי- לוי יותר. ועוד : מכיון שעניני ה"א בה", הרי לא יתכן בה - מצ"ע לולא בחירת האדם) - רע והיפך הקדושה - כי הרי הקב"ה הוא טהור עינים מראות רע". מזה מובן שבחינת א"י" ברוחניות. בעבודת האדם לקונו, היא מורה ורו" מות לשלימות העבודה בקיום התום"צ - המשכת גילוי אלקות ושליטת הרע וכו'. ומרומז זה גם בהשם ארץ- ישראל": אמרז"ל למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה"; וגם ישראל" מורה על ענין התורה (ומצות), כידוע שישראל ר"ת שיש ששים רבוא אותיות לתורה" (שבה - וע"י צירופי אותיות אלו - נתבארו כל המצות. אמנם כמו שהוא בפשטות הענינים. שהייתה א"י בחלקו של שם ואח"כ כבשה הכנעני ובכדי להחזירה ולי הפכה (-ארץ כנען-) לארץ ישראל הי' צ"ל תחלה כיבוש הארץ מהשבעה גוים, כמו"כ יובן ברוחניות, שנוסף על כללות בחינת ארץ ישראל" בע" בודה ברוחניות ישנו גם ענין של כיבוש הארץ" ברוחניות. והענין הוא: נוסף על כללות העבודה דקיום התומ"צ עצמן (שזהו"ע א"י" ברוחניות), נצטווה כאו"א כל מעשיך יהיו לשם שמים" ובכל דרכיך דיעהו" - היינו לעבוד את ה' לא רק ע"י שהוא מתפלל ולומד תורה ומי קיים מצוותיו ית', כ"א

אינו כן בכל המדות הללו ואם הוא רצונך טול אתה העוה"ז ואני אטול העוה"ב ומנין שכך הוא שנאמר (בראשית בה) ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי כשם שהיינו אומרים בבטן. באותה שעה נטל עשו בחלקו העוה"ז ויעקב נטל בחלקו העוה"ב וכשבא יעקב מבית לבן וראה עשו שיש ליעקב נשים ובנים ועבדים ושפחות ובהמות וכסף וזהב מיד אמר עשו ליעקב יעקב אחי לא כך אמרת לי שתטול אתה העוה"ב ואני אטול העוה"ז ומנין לך כל העוה"ז נשים ובנים וממון עבדים ושפחות למה אתה משתמש ונהנה מן הדברים שבעוה"ז כמותי ואמר לו יעקב לעשו זה מעט הרכוש שנתן לי הקב"ה להשתמש בו לפי הצורך שלי בעוה"ז שנאמר (שם לג) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלקים את עבדך באותה שעה האמיד עשו בדעתו ואמר ומה העוה"ז שאין ליעקב חלק בו כך נתן לו הקב"ה העוה"ב שהוא חלקו של יעקב עאכ"ו. באותה שעה אמר לו עשו ליעקב יעקב אחי בוא ונעשה שותפות אני ואתה טול אתה העוה"ז והעוה"ב חצי ואני אטול גם כן העולם הזה והעולם הבא חצי שנאמר (שם) ויאמר עשו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי ואמר לו יעקב לעשו אדוני יודע כי הילדים רכים ואינם יכולין לעמוד ביסורין של בניך שנאמר (שם) ויאמר אליו אדני יודע כי הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי דפקום יום אחד ומתו כל הצאן יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים עד אשר אבוא אל אדני שעירה. אבל כשהיה בא יעקב לארץ ישראל אמרו רבותינו שהיה יעקב פותח לו לעשו פתח ממקום אחר זה שאמר הכתוב (קהלת ט"ו) גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה.

ילקוט שימוני תולדות רמז קיא. מכרה כיום את בכורתך לי אמרו כשהיו יעקב ועשו במעי אמן א"ל יעקב לעשו אחי שני עולמות לפנינו העולם הזה ועולם הבא העולם הזה יש בו אכילה ושתייה ומשא ומתן לישא אשה ולהוליד בנים ובנות אבל העולם הבא אין בו כל המדות הללו רצונך טול אתה העולם הזה ואני אטול העולם הבא שנאמר מכרה כיום את בכורתך לי כאותו היום שהיו בבטן אמם. מיד כפר עשו בתחית המתים שנאמר הנה אנכי הולך למות אותה שעה נטל עשו חלקו העולם הזה ויעקב נטל חלקו העולם הבא וכשבא יעקב מבית לבן וראה לו עשו בנים ובנות עבדים ושפחות א"ל יעקב אחי לא כך אמרת לי שתטול אתה העולם הבא ואני אטול העולם הזה ומנין לך כל הממון הזה שתשמח הרהר עשו

בדעתו ומה העולם הזה שאינו חלקו נתן לו הקדוש ברוך הוא שכרו העולם הבא שהוא חלקו על אחת כמה וכמה מיד אמר עשו רצונך בוא ונעשה שותפות טול אתה חצי העולם הזה וחצי העולם הבא כו' א"ל יעקב בני רכים ואינן יכולין לעמוד ביסורין שנאמר דפקום יום אחד:

17) מאור עינים ר"פ תולדות. ואלה תולדות יצחק בן אברהם כו' פירוש רש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה אברהם הוליד את יצחק פירש רש"י שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה כו': הנה נודע מאמר רז"ל כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים ואלה מוסיף על הראשונים וי"ו מוסיף על ענין ראשון ולהבין איך יצדק זה בנדון דידן הלא מקודם בפרשה הקודמת כתיב ואלה תולדות ישמעאל כו' אם כן בכאן הוי ליה למימר אלה תולדות יצחק כו' לפסול את הראשונים גם להבין איך שייך זה בכל אדם כי קבלנו מפי סופרים ומפי ספרים שכל התורה מוכרחת להיות בכל אדם ובכל זמן: אך דנודע כי האבות הן הן המרכבה וברא כרעה דאבוה לכן אנחנו נקראים בחינת רגלין מהמרכבה עליונה כמאמר שש מאות אלף רגלי ונהה האב מזכה את בנו בנוי בחכמה בכח כו' וזאת גם כן נחלת עבדי ה' אנחנו עם סגולתו אשר נחלנו מאבותינו הקדושים והוא כי כתיב בתורתנו הקדושה (דברים ו', ה') ואהבת את ה' אלהיך ואיך אפשר זה הלא אין אנו משיגים אותו יתברך לכן הנחיל לנו אברהם אבינו ע"ה מדת אהבה שנוכל לאהוב אותו יתברך. וכל כך את ה' אלהיך תירא ולא היה אפשר גם כן לכן הנחיל לנו יצחק אבינו עליו השלום מדת היראה וכן כתיב גם כן שם, "יג דע את אלהי אביך ועבדהו וזהו הנחיל לנו יעקב אבינו ע"ה שהוא סוד הדעת כנודע בספרי קבלה שנוכל לידע אותו יתברך אם נרצה. והנה אמרו רז"ל בשעת קבלת התורה חזר הקב"ה אל בני ישמעאל שיקבלו התורה אמרו מה כתיב בה אמר להם לא תנאף אמרו לו אי הכי לא בעינא כו' וכן אל בני עשו אמרו מה כתיב בה כו' לא תרצח ולא רצו גם כן נמצא בישמעאל היה בחינת ניאוף והוא סוד אהבה הנפולה כנודע בסוד השבירה שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן כדי שיהיה בחירת שכר ועונש כמבואר אצלנו כמה פעמים באריכות ועל כן מסיימת הפרשה הקודמת אצל בני ישמעאל על פני כל אחיו נפל כי אצלו הוא סוד האהבה הנפולה ולא כאלה חלק ה' עמו בני ישראל שיש לנו הדעת דע את אלהי אביך ועבדהו צריך שנעלה בחינת האהבה לאהבה העליונה כמבואר במקום אחר וכמו שאמר הבעש"ט נשמתו בגנוי מרומים ואיש אשר יקח את אחותו וגו' חסד הוא (ויקרא ב', י"ז) היינו האהבה

הנפולה וצריך להעלותה כמבואר במקום אחר וכן בכל המדות וזהו ואלה הרי"ו שהוא סוד הדעת שעל ידה מעלה המדות המדות ואז הוא מוסיף על ענין ראשון שמוסיף ומרחיב גבול הקדושה בהוצאת הניצוצות הקדושות מן הקליפה ומעלה אותן. והנה יש אנשי רשע ושוטים שאומרים מה יעשה שהשם יתברך נותן לו אהבה רעה וזהו נקרא ליצני הדור שאומרים מאב"י מלי"ך שהוא השם יתברך נתעברה שרה הגוף נקרא שרה כנודע ממדרש הנעלם דהיינו שמאת השם יתברך בא האהבה רעה לתוך הגוף כעובר בבטן המלאה ומה נעשה מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו של יצחק כו כי באותה שעה בבוא איו האהבה רעה ח"ו צריך לירתע ולהזדעזע מאוד מהשם יתברך וזהו צר קלסתר פניו של יצחק ואז דומה לאברהם רצה לומר הוא מתחיל לדמות האהבה זו לאהבה העליונה לאמר הלא זו נפלה מן האהבה העליונה בחינת אברהם והנה יעקב ועשו נמצאים בכל אדם כי כל אדם הוא מעורב טוב ורע והטוב נקרא יעקב והרע נקרא עשו וזהו מה פירש רש"י ואלה תולדות כו יעקב ועשו האמורים בפרשה דהיינו כשמפריש הטוב מן הרע ומעלה את הטוב כנ"ל והבן:

אור התורה פרשת תולדות עמוד תשצט. והנה עם היות דפח"ה, אך סוף פי' בענין ואלה מוסיף אינו נכון לומר ואלה מוסיף שגם מיצחק יצא וזהמא כדי שיצא יעקב נקי כו' דעכ"פ לפ"ז ענין ההוספה אינה מעליותא ולא יוצדק ע"ז ואלה מוסיף שהוא קצת לגנאי, אף ש"ל דרק שמתחיל בגנאי ומסיים בשבח דהיינו שיצא הזוהמא כדי שיצא אח"כ יעקב נקי, עכ"ז נראה יותר כמו שפי' בזה הרב החסיד ר' נחום ז"ל בס' מאור עינים בענין ואלה תולדות הוא"ו מוסיף היינו שמוסיף ומרחיב גבול הקדושה ע"י הוצאות ובירור הניצוצות הקדושות מן הקליפה ומעלה אותן להכלל בקדושה וזהו מה שפירש"י ואלה תולדות כו יעקב ועשו האמורים בפרשה דהיינו ע"י יעקב הוא מברר גם את בחי' עשו ומעלה ממנו ניצוצי הקדושה, ואיך יהי' מעלה יובן עפמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה ובלק"ת פ' בלק בד"ה מה טובו, וזהו ענין ואלה מוסיף לשבח. ושוב מצאתי ברבות ר"פ משפטים מפרש ואלה תולדות יצחק ואלה מוסיף כדפי' מהרמ"א ע"ש. מ"מ גם פי' זה נכון ואמת. ולהבין ביאור הדברים יש לבאר תחלה הענין הנ"ל שלא הי' אפשר להיות מ"ת עד שתופסק מהן זוהמת נחש שהטיל בחוה והיינו ע"י מעמד הר סיני. וזהו פי' ההגדה אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו שלכאורה אינו מובן מה הוא המעלה בקירוב הר סיני לבד אלו לא

נתן לנו את התורה, אלא הענין שע"י מעמד ה"ס פסקה ממנו זוהמת נחש ולכן דיינו בזה ג"כ. וכן מצאתי בכלבו סי' נ"א בפ"ה ההגדה כו' והוא במכילתא וז"ל אלו קרבנו לפני הר סיני פי' וקבלנו תועלת בזה שפסק זוהמתנו ר"ל כל ספק באחזותו כי ראינו מלכותו ותוקף כבודו שם והוסר בזה כל זוהמא מאתנו עכ"ל. ובת"א סוף פ' משפטים סד"ה לא תהי' משכלה גבי והוא ענין מארז"ל ד' מתו בעטיו של נחש ואע"פ שהם צדיקים גמורים מ"מ נשאר בהם עדיין איזו שמץ מזוהמת הנחש שלא יכלו להסירו מכל וכל, והוא עיקר נקודת קליפת גסות הרוח שנעשה בטבע האדם בחטאו מעה"ד טו"ר דהיינו שרואה א"ע ומכיר חסרונו או יודע שזה טוב כמ"ש ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו' וזהו שרש הזוהמא ומקור לכל התאוות והעבירות כו' עכ"ל. נמצא וזהמא זהו ענין גסות הרוח ובחי' יש ודבר ועמ"ש בפ"ה גסות הרוח שהרוחניות הוא גס בלק"ת סד"ה להבין פי' יג"מ, וכדי להיות מ"ת הוכרח להיות שיופסק זוהמת הנחש. ויובן בהקדים מ"ש בד"ה כי תבואו אל הארץ כו' ושבתה הארץ דתקס"ב שלא נדפס בלק"ת בענין תפלה ותורה דלפעמים משמע דתומ"צ גבוה מהתפלה שהרי ארז"ל ות"ת כנגד כולם וכן במצות נאמר כי חסד חפצתי ולא זבח בהושע סי' ו' ובילקוט שם רמז תקכ"ב אמר הקב"ה חביב עלי חסד שאתם גומלים זה לזה יותר מכל הזבח שזבח שלמה לפני כו' עד שיש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמילות חסדים כו' ע"ש ותפלה הוא נגד הקרבנות בחיי זבח, ולפעמים ארז"ל ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו. ונת' התירוץ כי הנה כתי' והארץ נתן לבנ"א פי' כי ע"י המצות מבררי' מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו מס"ג דנקודים ועי"ז נמשך ג"כ מבחי' סוכ"ע תר"ך עמודי אור וכן התורה ירדה ונתלבשה בגשמ' כו' והמשכה וההתהוות שע"י המצות כמו זריעת גרעין בארץ ומזה נעשה גידול פרי בטעם וריח כו' כמו"כ המשכות געה"ע מהתומ"צ גשמ'י, ולזה צ"ל כח הצומח אשר בארץ, עמ"ש בד"ה ואתחנן מענין וזאת המצוה כו' לעשות בארץ כו' אשריך ארץ שמלכך כו' דלכאורה מה שייך מצות ק"ש לארץ אלא כי כל המצות ואפי' ק"ש זהו כמו זריעת הגרעין בארץ וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, אך והארץ נתן לבנ"א הם נשמות דמ"ה בחי' ביטול כי מ"ה דוקא מברר ב"ן ושבה"כ כי כמו שהגרעין בארץ אין ממנו צמיחה אלא ע"י שנרקב תחלה ונעשה אין אזי דוקא שורה עליו כח הצומח ומצמיחו כמו"כ א"א שיהי' הצמיחה ממעשה המצות אלא ע"י ביטול ואין וזהו בחי' חכמה כח מ"ה כי והחכמה מאין

תמצא ולכן דוקא כשישראל מקיים המצוה שהוא מ"ה אדם אזי המצוה היא מצוה כו' ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש שזהו ע"י למס"נ כו' ולכן צריך שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, וזהו ולואי שיתפלל כי לבא לבחי' מ"ה זהו ע"י התפלה ואחר הרעש דאופנים אש ק"ש ואחר האש קול דממה דקה שמו"ע כו' שהוא ביטול דמ"ה, ועמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בענין פי' כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא שאין אור ה' נאחז יפה ושורה בנפש האדם ע"י מחדומ"ע של התומ"צ כ"א בביטול רצון וכלות הנפש אליו ית' כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' ולכן נאמר ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל כי יעקב וישראל הוא בחי' אתכפיא ואתהפכא שבזה תלוי המשכות אור ה' ע"י התומ"צ כו' ולכן כדי שיהי' ישראל נקי בני אדם בחי' מ"ה הוצרך שיפסוק מהם זוהמא דנחש שהוא היש היפך בחיי מ"ה וע"כ ע"י שעמדו בהר סיני שירדה שנאה על הרע ופסקו: זוהמתן ונעשה רק בנ"א דמ"ה אזי נתן להם את התורה, וע"ז נאמר ג"כ להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו הדר מלכותו זהו ג' קוין דתורה ועבודה וגמ"ח שזהו הידור כו' כמ"ש במ"א. וזהו שטעה יצחק במה שרצה לברך את עשו בטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה שע"ז יוכלו הניצוצי קדושה שבו באורות ההמה כביטול הנר לפני האבוקה, אך טעה בזה מכמה טעמים ועוד שלא ימשיך כלום ע"י התומ"צ כי הוא יש היפך שם מ"ה כמ"ש יש לי רב וכתוב נפשות עשו וגם עשו ארז"ל הא שוא שבראתי בעולמי, ויעקב תתן אמת ליעקב וידוע כי אמת זהו כמו דקמ"ל כלא חשיב וזהו ביטול דמיה וא"כ שוא הוא היפך זה ע"ד האומר על עמוד של אבן שהוא של זהב כמו"כ מה שנחשיב העולם ליש ודבר נפרד זהו שוא ועז"ג לא תענה ברעך עד שוא וארז"ל ברבות ס"פ ויקרא פי' רעך זה הקב"ה ועד שוא זה מעשה העגל שעשו עיקר מבחי' פני שור כו' ועד"ז אמרו כתבו לכם על קרן השור כו' זהו בחי' שוא וגם כמ"ש תלים כ"ד מי יעלה בהר כו' נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ופי' מהרמ"א דקאי על יעקב שלא נשא רצונו לטובת העוה"ז כו'.

18) דברי הימים א כט יד. וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נִעְצָר פֶּחַ לְהִתְנַבֵּא כְּזֹאת כִּי־מִמֶּנּוּ הִלָּל וּמִיָּדָה נִתְּנוּ לָדָ:

19) רמ"ז לזהר חלק ב מ עמוד ב. פקודא דא לבער חמץ וכו' ק' אמאי אסמכי' להאי קרא. אם מקרא מלא הוא לא יראה לך חמץ. ועוד מה ר"ל דהא פקודא דא אתמסר לישראל. מאי רבותי' דהאי פקודא מהאחרים

שכולם ניתנו לישראל. וי"ל בהקשות עוד למה תקנו רז"ל לשון ביעור חמץ אחר שהתורה אמרה לשון תשביתו שאור ונל"עד כמ"ש בס"ה ששאור הוא במוחין דאימא דינין תקיפין דמחמץ לאחרים מפני שדוקא ממנה. יש הכח הגמור לקליפות כי מתני"הי דתבונה מתפשטים ק"ך צירופי אלהי"ם כמבואר באידרא בסוד שם בו"כו העולה ד"ל וד"פ ל' הוא ק"ך ואחר כך ברדתם לכי"ע משם מתפשטים עד בחינת אלהים אחרים. וז"ס דמחמץ לאחרים וידוע ששם שאר כולו בשם אלהים כנזכר בס"הכ. אבל חמץ הוא מדינים דאבא. והרב ז"ל לא פי' בי כלום ונל"עד שהוא באחד מב' פנים. א' שהוא גי' ב"ך אלהי"ם. כי ידוע שכל ד' מלויין דעס"מב המושרשים מאבא המדרגה. היותר החתונה היא ב"ן. ובהצטרפו לשם אלהים שבבינה שממנה בחינת שאר אז הוא חמץ כנזכר. והשני הוא שידוע שאחורי' דאבא נפלו עד סוף האצילות והוא פק"ד כנודע מסוד שם קר"ע כמ"ש באוצ"ח. גם ידוע שהאחוריים אלו הם סוד יעקב ששם שורש יוצאי מצרי' דור המדבר ולכן סי' גאולתם הית' לשון פקוד יפקוד. ויש במלה זו פקידה לטוב' בבחי' שלא ירד לעולמות התחתוני' וז"ס כי פקד ה' את עמו ישראל. אמנם ישנו גם לרעה פוקד עון וזהו למצרים נגוף. ורפוא לישראל. והנה פק"ד זה הוא יו"ד ה"י יו"ד ה"י וי"ו. יו"ד ה"י וי"ו והמילוי לבדו ו"ד וד"י וי"ו. וד"י וי"ו גם הוא מרובע עולה יב"ק ותצטרף לו י"ו אותיות ועשרה חלקי הריבוע יעלה חמ"ץ הרי חמץ הוא דיני אבא ושאר דיני אימא שמהם יניקת החיצונים בכל אבי"ע שלהם. מן החמץ לאצילות שלהם ומן השאר לבי"ע שלהם: ולהיות שהשאר מחמץ לאחרים כנזכר לכן לא היה אפשר להתחיל הכנת הקדושה אם לא ישבתוהו מחצות שאז מתחלת להתנוצץ הארת הקדושה: ובלייל פסח שאז האיר אור האצילות הקדוש מצד אבא דכתיב ביה ועברתי אני בכבודי ובעצמי אזי נתבטל גם החמץ בכח עליון ונאמר וישא העם את בצקו טרם יחמץ והשי"ת הפריחם בענני כבוד כמ"ש לקמן בפקודא כ"ז ומאז נשאר לנו כח לבטל החמץ וז"ש פקודא דא לבער חמץ כלומר זהו השורש למצות ביעור חמץ. ולכן לא ציין הרב כאן מנין מצוה זו כמו שציין בכאן בכל שלאחרי' פקודא כ"ו כ"ז כ"ח משום דכפי האמת אין כאן עיקר מצות ביעור חמץ אלא אח"כ בפ' קדש שנכתב' אחר יציאתם ממצרים כמ"ש זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וידוע שפ' קדש בתפלין היא בסוד מוח חכמה. והנה בלייל פסח נעשה ביעור חמץ יניקת הקליפה אפ"ל עד שרשם בעולם

האצילות שלהם. וא"ת א"כ איך לא בטלה הקליפה מאז ובלע המות לנצח. ועוד ק"ל מ"ש הרב שסוד הקטרת שאלמלא לא מסרו ס"מ למר"ע לא היה בדין שהקב"ה יגלה לו. כיון שהוא נתן לו קיומו למה יבוא בטרונים עליו ע"ש. ומעתה יקשה בכאן איך למד ה' לישראל סוד ביעור חמץ לבטל הקליפה ולבערה מן העולם. לזה משיב דהא פקידא דא אתמסר וכו' והענין שב' מיני חיות יש לקליפה האחד מה שנקצב לה בגזירת עליון. והשני מה שמוסיפין החוטאים ח"ו בהפלת הניצוצות של הקדושה והנה קודם חטא אד"הר כבר היה מציאות לקליפה אלא שהיתה בשפל המצבים מתקיימת בחיותה מצומצם וה"ס י"א אורות מכללות ד' אחוריים דאו"א ויש"ס ותבונה וז' דז' מלכים והם י"א אלופי עשו וה"ס י"א סימני הקטרת. והנה חיות זה המוכרח לו הוא שלא למד ה' למר"ע אלא ס"מ מסרו לו. אבל אחר שחטא אדם ונתחייב מיתה חזר וניער מיתת המלכים ונפלו רפ"ח ניצוצין בקליפות ובדין הוא שישראל שהם תיקונו של אד"הר ימסר להם הכח לתקן המעוות דז"ש והא פקודא דא שהוא לבער אפילו החמץ איתמסר לישראל משא"כ בקטרת וז"ס על ביעור חמץ. ביעור גי' רפ"ח שהיו באב"ע דקליפה ולא נזכר שאר כי ביעור חמץ שהוא השרש ממילא יפלו הענפים. ולרמוז לב' הבחינות של השרש ושל הענפים מביא ב' פסוקים וישא העם וכו' דכתיב שאר לא ימצא וכו' כלו' שזה של החמץ בא בכח ה' ובליל פסח. ובזה יבוא על נכון שדוקא על החמץ נברך אשר קדשנו בכח טובו וצונו על ביעור חמץ. ואח"כ נאמר כל חמירא שהוא תרגום של השאור. נמצא שנבער החמץ בכח ה' אשר קדשנו וכל קודש הוא בחכמה. ואח"כ נזכיר. גם השאור שהוא ברשותנו:

ספר המאמרים קונטרסים חלק ב עמוד 640. אמנם צ"ל והלא הקלי' וסט"א גם הם נבראו וא"כ הרי בהכרח שיומשך להם איזה חיות ויניקה לצורך קיומם וכל חיות הוא מהקדושה דוקא, ומאחר שבלא"ה נמשך להם חיות א"כ למה זה מתייחס אל עבודת האדם והנהגתו. אך העניין הוא דאי' ברמ"ז פ' בא בביאור המאמר דרע"מ ד"מ ע"ב פקודא דא לבער חמץ דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל וכו' ורזא אוקימנא בין חמץ ומצה בכמה דוכתי דא יצה"ר ודא יצר טוב, והקשה הרמ"א למה תקנו חז"ל לשון ביעור חמץ אחר שהתורה אמרה לי תשביתו שאור, ויבאר כי שאור הוא במוחין דאימא דינין תקיפין דמחמץ לאחרים מפני שדוקא ממנה יש הכח הגמור לקליפות בהתפשטות ק"ך צירופי אלקים, וחמץ מדינים דאבא, ובליל פסח שאז האיר אור האצ"י הקדוש מצד

אבא דכתי' בי' ועברתי אני בכבודי ובעצמי אזי נתבטל גם החמץ בכח עליון ונאי וישא העם את בצקו טרם יחמץ, ומאז נשאר לנו כח לבטל חמץ, וז"ש פקודא דא לבער חמץ כלומר זהו השרש למצות ביעור חמץ. ומעתה יקשה איך למד די לישראל סוד ביעור חמץ לבטל הקליפה ולבערה מן העולם, כיון שהוא ית' נתן להם קיומם למה יבא בטרונים עליהם, ולזה משיב דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל. והענין שבי מיני חיות יש לקליפה, האחד מה שנקצב לה בגזירת עליון, והשני שמוסיפים החוטאים ח"ו בהפלת הניצוצות של קדושה, וקודם חטא אדה"ר כבר הי' מציאות לקלי' אלא שהיתה בשפל המצבים מתקיימת בחיות מצומצם וכו' אבל אחר שחטא האדם ונתחייב מיתה חזר וניער מיתת המלכים (ז"מ קדמאין דתהו) ונפ"ו רפ"ח ניצוצין בקלי' וכו', וזה סוד ברכת על ביעור חמץ ביעור גימט' רפ"ח כו' ולא נזכר שאור כי ביעור חמץ שהוא השרש ממילא יפלו הענפים. והמורם מכל האמור דתלוי בעבודת האדם בביעור חמץ שלו שהוא היצה"ר ולואת כאשר האדם משפיל א"ע בעניינים החומרים ונמשך אחריהם להיות חפץ בהם מצד הגשמיות שבהם הנה עי"ז גורם תוספת יניקה לקלי' וגורם שגם מבחי' מדר' העליונות נמשך ג"כ כריבוי הצמצומים ועיין נעשה בהם תוס' חיות, דהנה גם זה דכתיב כרחל לפני גוזזי' נאלמה שהוא מה שהקלי' וסט"א יונקים משערות דנוק' זהו תוס' יניקה דמה שנקצב להם לצורך קיומם הוא רק בין שעה לשעה אבל לא ההמשכה מגוף השערות, וא"כ הנה זה מה שיונקים מגוף השערות זהו תוס' יניקה, ולכן הנה מה שנמשך להקלי' יניקה לצורך קיומם הרי מים היי מדורם מובדל מכל המקומות והיו בשפל המצבים תחת כל העולמות דקדושה, וע"י חטא עה"ד שחזר וניער מיתת המלכים דתהו ונפלו רפ"ח ניצוצות עי"ז נעשה התערובות דטוב ורע דאין טוב שלא יהי' כי תערובת פסולת מחלקי הרע, ואין רע במוחלט שלא יהי' בו חלק ניצוץ קטן דטוב, ומבשרי אחזה בטבעי בנ"א דאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא דחטא פירושו חסרון והיינו שמחסיר בעבודה לפי ערן הכחות שניתן לו מלמעלה, דהנה בכל נשמה ונשמה שיורדת למטה הרי אמרו משביעין אותו תהי' צדיק כו' דהשבעה זו הרי עניינה ידוע שהוע שובע והיינו דלכל נשמה ונשמה פרטית נותנים לה כחות מלמעלה שתהי' במדריגת צדיק דמשו"ז הרי כאו"א מישראל יכול לאמר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, דכ"ז הוא גם בנשמה פרטית ומכש"כ נשמה כללית שנותנים לו כחות מלמעלה

שיוכל לפעול גם בזולתו, וזהו אין צדיק בארץ בענין עבודת הצדיקים שצריכים להיות כל ימיהם בתשובה לתקן בכל יום ויום אשר יעשה טוב ולא יחסיר בהעבודה לפ"ע הכחות שניתן לו מלמעלה, וכידוע בעבודה עניני השפעת יראת שמים ועבודת השי"ת במה שעוד נחסר לפי ערך מעלתם ומדרגתם בנתינת כח מלמעלה וכמ"ש (משלי י' כ"ה) וצדיק יסוד עולם דעבודתם היא להגביה ולהעלות נש"י למעלתם ומדריגתם האמיתי דכתיב (ישעי' ס' נ"א) ועמך כולם צדיקים והוא ע"י ההתעוררות מלמטה למעלה וע"י המשכת גילוי אור תורה ועבודה בגילוי אלקות מלמעלה"ט להאיר עיניהם של ישראל בתו"מ ולהעיר את לבבם בעבודה שבלב, וכן אין רע במוחלט כי גם בהם הרי הנקודה פנימית שלימה היא ובהגלות נגלות אור פנימי ועצמי אלו אשר ר"ל בסיבות מסיבות שונות נתרחקו מהתו"מ צ"ח"ו נפלו בעמקי הרע הנה מאין בא התשובה אלא זאת אומרת שהנקודה היא שלימה אלא שמכוסה ומוקף ישובו אל ד' בכל לבם ונפשם ומאדם, ואם ח"ו וח"ו שנאבד בהם גם הנקודה מרע וע"י תשובה אמיתית מתגלה הפנימית דכל התעורבות דטו"ר נעשה בסיבת חטא עה"ד שגרמה ירידת העולמות בכלל ועולם העשי' בפרט שהתלבשה תוך הקלי', וכן בכל חטא ועון גורמים התגברות הקלי שמלבשת יותר להקדושה, וכן כאשר האדם מגביה א"ע בגסות שזה מורה על הישות שלו ושפלות לגבי כל אדם וכמו משה דכתיב ב' (במדבר י"ב ג') והאיש משה שהוא בגיאות גם לגבי אלקות שאם הי' בטל לאלקות ממילא הי' בעונה ענו מאד מכל אדם אשר על פני האדמה דלהיותו בטל באמת לאלקות ובמילא הי' בעונה ושפל בעיני עצמו מכל אדם ולהיפך ההתנשאות נגד בנ"א מורה על ההתנשאות לגבי אלקות שזהו מצד חומר גופו כאשר יגבה לבבו מעניניו ומכל אשר לו בלי שום טעם ודעת ועי"ז גורם למעלה ג"כ החוצפה וההתנשאות של החיצונים שמגביהים א"ע לקבל ממקום גבוה מאד.

21) ד"ה וירד תרס"ב. וירד ה' על הר סיני, ות"א ואתגלי ה' דפי' וירד הוא גילוי, ונת"ל הקושי למה לא נאמר וירא כמ"ש כ"פ בתורה ל' וירא כמו וירא ה' אל אברם כו', ולמה נאי כאן ל' וירד כו'. וילה"ק מה שנת"ל דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא להיות לו דירה בתחתונים, והיינו דלאחר כל השתל העולמות עד עולמות ב"ע הי' למטה בחיי אחדות פשוטה בתכלית כמו שהוא עד שלא נברא העולם כו'. והנה שרש המשכה זו א"א להיות מבחי' האור השייך אל העולמות אחר שבו הי' הצמצום להעלים ולהסתיר האור, וכמשנת"ל שיש

שרש ע"ז בהאור שלפני הצמצום שהוא בחי' כח המדה למדוד אופני ההמשכות כו', וכבר ריבוי ההתחלקות בבחי' מדה וגבול דוקא ואיך תהי' משם ההמשכה להיות שיער בעצמו בכח כל מה שיהי' בפועל באופני ההשתל' בפרטיות בבחי' בבחי' העדר ההתחלקות לגמרי כו', אלא שרש ההמשכה הזאת הוא מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מעלה מגדר שייך אל העולמות כלל כו'. וזהו"ע נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים לו לבחי' עצמותו ממש כו', וזהו הנקי דירה וכמו דירה למטה עד"מ אדם הדר בבית חבירו שכל מהותו שם בבית חבירו כמו שהוא דר בביתו ממש כו', וכמו"כ בדוגמא כבי' למעלה ענין דירה בתחתונים הוא שכל עצמותו ממש נמשך בתחתונים למטה כו', אבל מה שמתגלה ונמשך לפי אופן ההשתל' בלבד אין זה בחיי דירה שהרי מאיר בחיי הארה לבד והעצמות מוסתר ונעלם כו', כ"א ענין דירה הוא בחיי המשכת העצמות ממש כו'. והיינו ע"י תומ"צ שע"ז נמשך בחי' עצמות א"ס למטה, וכמ"ש בעשה"ד אנכי ה' אלקיך שע"י התורה נמשך בחיי אנכי ממש בחי' א"ס עצומה כו', וזהו מ"ש בכמה מצות לדורתם לי דירה שע"ז יהי' כבי' דר בתוכם כו', וקרוב לזה פי' בזח"ג בהשטות ס"ל ד' בענין לדורתם דכתיב גבי שבת שהוא לי דירה נאה כו', והיינו שע"י תומ"צ נמשך בחיי עצמות א"ס ממש למטה שז"ע דירה בתחתונים, ולא כמו ההמשכה דסדר השתלי שהיא בבחי' מדה וגבול ואינו מאיר האור למטה כמו למעלה כנ"ל שיש בחי' מעלה ומטה ובריבוי התחלקות כו', וכללות ההמשכה היא בחי' הארה לבד ולא העצם כו' כנ"ל, אבל ע"י התורה נמשך בחיי העצמות דא"ס ובלי מדה וגבול דמעלה ומטה שנמשך למטה כמו למעלה כו'. והגם דגם בתו"מ יש בחיי מדידה דכל המצות יש להם גבול ומדה בעצמן ובעשייתן וכמו מצות תפילין שצ"ל ד' פרשיות בד' בתים דוקא בש"ר ובש"י בבית אחד, ויש כמה פרטי דינים בכתיבת הפרשיות ועשיית הבתים והנחתן כו', והיינו המדידה וההגבלה באופן המשכת האור, שע"י התפילין ממשכים בחיי די מוחין שזהו דוקא כאשר עשויין באופן כזה אז נמשך ע"י הנחתן בחיי הד' מוחין ובא"ל כו', וכן סוכה צ"ל דוקא לא פחות מז"ט ומשהו ולא יותר מכל' אמה בגובה ושיהי' סכך כשר ודבר שאינו מקבל טומאה וכיוצא כו' ואז דוקא נמשכים בחי' מקיפים דאימא כו', וכן בכל מצוה יש בחי' גבול ומדה. והכל הוא ע"פ החכ' דתורה שמוזדת ומגבלת דדוקא באופן כך וכך נמשך האור ולא באופן אחר כו', וגם האור הנמשך על ידן לכאן הוא בחי' האור דסדר השתלי וכמו ד' מוחין

הנמשכים לזו"ן ע"י מצות תפילין והמשכת מקיפים דאימא ע"י מצות סוכה וכדומה, דלכא"ל כ"ז הן בחיי אורות דסדר השתל', וזהו שהמצות תלוים בש' הוי' ונק' מצות הוי' ותורת הוי' כו', ושי הוי' הרי הוא ג"כ שם דסדר השתל' והוא המשכת האור שנמשך ע"י די אותיות אלו כו' כמשנת"ל וכמ"ש במ"א באורך, ותו"ם התלוים בש' הוי' לכא"ל הן ג"כ באופן הבאת והמשכת האור שע"י ד' אותיות אלו כו'. אך הענין הוא, דהנה ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת דהקב"ה נק' חתן וכנס"י נקי כלה ובמ"ת נעשה יחוד חו"ב שז"ע יחוד קוב"ה ושכינתא כו', ולכא"ל צ"ל מה חידוש ה' ביחוד עליון דמ"ת הלא כבר ה' היחוד עליון דקוב"ה ושכינתא בכרה"ע שהו"ע יחוד הוי' ואלקים, דהרי ההתהוות הוא משי הוי' דוקא דש' הוי' הוא לי מהווה וההתהוות בפועל ה' ע"י שם אלקי' וכמ"ש בראשית ברא אלקים, והוא ע"י האור דשם הוי' שמאיר ע"י שם אלקים. ובד"כ הו"ע אורות וכלים דש' הוי' הוא מקור האורות ושם אלקי' מקור הכלים, ועיקר ההתהוות הוא מהאור וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד שהאור מהווה מאין ליש מפני שהוא מעין המאור הוא מהותו ועצמותו שמציאותו מעצמותו כו' ולכן בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו', אך מהאור עצמו לא היי אפשר שיהי' מציאות יש ממש אלא ע"י הכלים דוקא, וזהו איהו וגרמוהי חד לברוא בהם וע"י מאין ליש שהו"ע יחוד אורות וכלים יחוד הוי' ואלקי' כו', וא"כ מה נתחדש בהיחוד עליון דהוי' אלקי' שבמ"ת כו'. אך הענין הוא בכללות, דהנה ידוע שיש ב' יחודים בכללות השתל' והם בחי' יחוד פנימי דאו"א ויחוד חיצוני דאו"א, יחוד חיצוני דאו"א הוא מה שאו"א זיווגיהו תדיר לצורך קיום העולמות והוא ההמשכה מאין ליש שנמשך תמיד כו', ויחוד פנימי דאו"א הוא לפרקים והיינו מה שממשיכים ע"י תו"מ והוא להוליד נשמות חדשות.....

ד"ה בראשית ברא תש"ה עמוד 78. וזהו דארץ שהיא גשמי' קדמה לשמים שהם רוחני' דעשי' יש בה יתרון המעלה שהיא מסוכ"ע, ובעומק הענין הוא דאור הממכ"ע נמשך ג"כ מסוכ"ע דסוכ"ע הוא שרש ומקור הגילוי וממכ"ע הוא הגילוי, והכוונה בזה הוא שתהי' התחברות ממכ"ע וסוכ"ע והיינו שיהי' גילוי סוכ"ע בממכ"ע והוא ע"י עבודת האדם דלכן הנה האדם כלול ג"כ מב' מדרי' דסוכ"ע וממכ"ע שהרי הוא כלול מגוף ונפש דנפשו היא מבחי' ממכ"ע והגוף הוא מבחי' סוכ"ע, והכוונה היא שע"י עבודה יהי' גילוי בחי' סוכ"ע בממכ"ע, והתחברות זאת היא ע"י התורה, וזהו שהתו'

נק' שלום שעושה שלום בפשמ"ע היינו בחיי סוכ"ע בממכ"ע ובפשמ"ט היינו בגוף ונפש שזהו בנה"ב ונה"א, והנה ידוע דכל מחבר ומאחד ב' מדרי' ה"ה למעלה משניהם, וא"כ התורה שמחברת בחי' סוכ"ע וממכ"ע צ"ל שהיא למע' גם מבחי' סוכ"ע, והענין הוא דהנה כתיב יביאו לבוש מלי אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר ניתן כתר מלי בראשו ואח"כ נאמר ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וכתר מל' לא נא', והענין דהנה איי בע"ח שמ"ט פ"ה דעיקר ענין תומ"צ הוא לברר הניצוצות שנפלו בק"נ, וצ"ל והלא אי' בזהר דתרי"ג מצות הן תרי"ג ארצין דגולגלתא ותרי"ג מד"א וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור, וכן איי בע"ח דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברים דמלכא שהן בחיי המשכות וגילויים ויש ג"כ מצות שהן בבחי' העלאה וכמו הקרבנות וכה"ג, מ"מ כללות כולם הן להוסיף אורות באצ"י, וצדקתו עומדת לעד שלעתיד יהי' הגילוי למטה. ואיך אומרים שהן לברר בירורים, אך הענין הוא שיש במצות ב' ענינים, האי המצות ברוחני' והן מצות העליונות וכמו הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית שהן בחיי המשכות וגילויים, והב' מצות למטה שנתלבשו בדברים גשמי' כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, שהן לברר בירורים, אך לפי"ז צ"ל כאשר המלאכים בקשו תורה והשיב להם כלום יצה"ר יש בכם הרי הם בקשו תו' ברוחניות שהיא המשכות ומהי התשובה ע"ז כלום יצה"ר כו', אך הענין הוא דהמצות למטה הגם שהן בירורים הנה ענין המצות למע' הוא דוקא ע"י המצות למטה, שע"י המצות שאדם עושה למטה ומברר בזה בירורי הנוגה עי"ז הן המצות למע', וכמארז"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה מצוה לישראל פי' מה שהוא כביכול עושה המצות זהו ע"י שמצוה לישראל לעשות שע"י עשייתם דוקא הם המצות שלמע', וחכח הזה שע"י עשיית המצות והבירורים שעושים בזה יהי' עי"ז בחי' המצות שלמע' הוא דוקא בנש"י דישראל עלו במח' ומחשבתן של ישראל קדמה, וניתן להם כח זה במ"ת אבל גוי שעושה מצוה שמנענע את הלולב או מניח תפילין אינו מועיל מאומה, והגם שיש בהם ג"כ איזה בירור וכמו חסידי אוה"ע שיש להם חלק לעוה"ב ונצטוו ז' מצות, מ"מ המשכה זו דבחי' תרי"ג ארצין ותרי"ג אורות אין ביכלתם להמשיך, וזהו ויקח המן את הלבוש דכאשר הגיאות דהמן מתהפך לקדושה כמו ויגבה לבו בדרכי ה' נמשך עי"ז בחי' לבוש מל' שזהו בחי' סוכ"ע, להיות דבחי' סוכ"ע הוא שמתהווה מזה בחי' מציאות היש, ע"כ ע"י בירור היש נמשך בחי' סוכ"ע, אבל בחי'

כתר מל' בחי' תרי"ג ותר"ך אורות שהן בחי' אורות מקיפים ועצמי' זהו רק בכח נש"י והו"ע בעטרה שעטרה לו אמו להמשיך בחי' כתר מל', וביאור הענין הוא דהנה א"י בספרים דכללות מעשה האדם נחלק לג' חלקים, הא' חלק המצוה כמו ק"ש ותפלה ותורה וישיבת סוכה ולולב וכה"ג, הב' הוא חלק האיסור כמו לה"ר ורכילות ושאר לאוין דאורייתא ודרבנן, והג' חלק הרשות שהוא חלק היתר שאינו לא מצות ולא איסור וכמו אכילה ושתי' ושינה ומו"מ ודבורים שאינם אסורים, ובאמת גם החלק הזה נחלק לב' ויש שקרוב למצוה ויש שקרוב לאיסור, וכמו במו"מ שאינו מותרד ומשוקע בזה, וכוונתו לש"ש, וכן באכילה לש"ש ושינה בכדי שיוכל לעסוק כה"י בתורה, ה"ז קרוב לענין המצוה ונעשה עי"ז בירור דק"ג, ולהיפך כשעוסק במו"מ ומותרד ומשוקע בזה ומה' ישכח לבו וכן הישן שינת עצל וכה"ג ה"ז קרוב לאיסור, והוא באמת בחיי הרע דנוגה, וא"כ אינו מובן מפני מה אין נחשב זה ג"כ בכלל מצוה, ובפרט שנעשה עי"ז ג"כ בירורים, והרי המצות הן רק תרי"ג ועם ז' מצות דרבנן הן תר"ך ואכילה ושינה לש"ש וכה"ג שנעשים עי"ז בירורים דנוגה אינם בחשבון המצות, אך הענין דבירורים אלו אינם דומים לבירורי המצות שנעשים כלים ממש לאלקות משא"כ בעניינים אלו, והענין הוא דהנה בכלים יש בחיי כלים מקבלים וכלים פשוטים כמו כוס וקערה שהם כלים מקבלים בתוכם, וכלים פשוטים כמו הסכין וכה"ג, ויש שהן הכנה לעשות מהם כלים וכמו הנסרים שכורתים חתיכת עץ ונסרים ומחליקים אותם ה"ז פעולת דבר מ"מ אינם כלי עדיין והן כולם בשוה שהכל הוא באופן אחד, וכן כלים פשוטים הם באופן א', אבל כלים המקבלים הם מחולקים זמ"ז ויש כלים נאים ומהודרים ביותר וגם מקבלים בתוכם יין או שמן, והדוגמא מזה למע' ידוע דכלים מקבלים זהו גוף ועצמות הכלי שהוא כלי לקבלה, והוא בחי' פנימי' הכלי שהוא כמו האור ומקבלת בתוכה בחי' פנימי' האור וכלים פשוטים זהו בחיי חיצוני' הכלי שהוא להשפיע ולפעול חוץ לעצם הכלי, ובחיי חיצוני' הכלי הכל הוא באופן אי שזהו מה שנמשך לחדש הישנות שזהו באופן אי דבכל יום השמש זורח במזרח ושוקע במערב, אבל בחיי פנימי' הכלים שזהו להיות בחי' המשכת גילוי אלקות שיש בזה כמה אופנים שונים באופן ההמשכה וכמו עד"מ באחוריו לא יש התחלקות רק בפנים שם הוא ההתחלקות, וכמו"כ ברצון לא יש התחלקות משא"כ בעונג שיש בזה התחלקות, וכן הוא בפנימי' הכלים שזהו המשכות וגילוי אלקות הנעשה עי"י המצות יש בזה כמה חלוקי מדרי',

רק שהתחלקות אינה התחלקות גמורה, דכן הוא בבחי' הפנימי' שהתחלקות אינה התחלקות ממש, ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה דהכוונה שנמשך גם האור של המצוה שהוא פטור מעשייתה, והוא מפני שהמצוה שעושה כוללת גם המצוה הזאת, וזהו ההפרש בין חלק הרשות וחלק המצוה דחלק הרשות הבירור הוא הכל באופן אי הגם שבאמת יש בזה ג"כ חילוקים דעי"י אכילה היא המשכה אחרת ועי"י שינה המשכה אחרת, וגם באכילה גופא יש פרטי המשכות בפרטי מיני אוכל שיש לכאור"א כוונה מיוחדת וכמ"ש במ"ח מס' מוצ"ש פ"ו, אך הענין זהו ליחידי סגולה, אבל כללות הכוונה בזה שנעשה לש"ש הוא בכולם בשוה, אבל המצות יש לכ"א כוונה והמשכה מיוחדת וכמו טלית הוא פריסא דמלכא קבעומ"ש וסוכה בחי' מקיפים דאימא, ד"מ שבלולב המשכת הדעת וכה"ג בכל המצות יש המשכה מיוחדת מפני שזהו בחי' כלים ממש. קיצור. יבאר דגם האור דממכ"ע נמשך מסוכ"ע והכוונה היא שתהי' התחברות ממכ"ע בסוכ"ע וגילוי הסובב בממלא והוא עי"י עבודת האדם שגופו מסוכ"ע ונפשו ממכ"ע, ויקשה אמרם דעיקר ענין התומ"צ לברר הניצוצות מהא דתרי"ג מצות ארחין דגלגלתא ותר"ך עמודי אור, ויתרין דמצות שלמע' הן המשכות ומצות שלמטה בירורים ויסביר ג' חלוקות במצות א' מצוה. ב' איסור, ג' רשות, ויבאר הפרש הבירורים בדוגמת כלים מקבלים שהם פנימי' הכלים וכלים פשוטים שהם חיצוני' הכלים.

תורה אור צא עמוד ב. הנה התורה היא פירוש וביאור המצות. והיא בחי' ח"ע שלמעלה מחכמה המושגת ומקורה בחי' מו"ס חכמה שבכתר ושם עדיין לא בא לידי גילוי חכים כמו ח"ע שאף שהיא לא בחכמה ידיעא מ"מ יש בה גילוי ל"ב שבילין דאתפתחין כו'. משא"כ מו"ס סתים כו'. אבל המצות הן בחי' כתר שבכתר. והיינו בבחי' חיצוניות כי פנימית הכתר אינו מן המנין י"ס לפי שנכלל בא"ס ואינו בא לידי גלוי כ"א בחיצוניות כמשל האבוקה שמאירה למרחוק ואף ששם האור אינו בגלוי כ"כ כמו אם היה מדליק שם אור הנר מ"מ מאחר שמאיר האור למרחוק ונראה שם ניכר ונראה שבמקומו הוא אור גדול של אבוקה. ועד"ז ג"כ נראה בחוש הארת חכמה נפלאה ועמוקה א"א להשיג כ"א עי"י משל פשוט. ולכן ר"מ היה דורש תילתא מתלי כי ר"מ גדול בדורו היה. ונק' ר' נהוראי שמנהיר עיני חכמים. ולכן לא היתה חכמתו באה לידי גלוי כ"א עי"י הרבה משלים. וכן משלי שלמה לפי שחכמת שלמה היתה גדולה ונפלאה מאד וכשהיה מדבר בד"ת לגלות חכמה שבה כתיב וידבר

שלשת אלפים משל. פי' שלשת אלפים פעמים משל למשל עד שהבין דבר אחד מד"ת. והיינו לפי עומק החכמה כן מרבה המשל כי חכמה קטנה המושגת כמות שהיא א"צ למשל כלל. וכך גלוי אוא"ס שכשמו כן הוא ואין לו סוף הוא דוקא בבחי' חיצונית: והנה על הכתר ומו"ס מלביש בחי' לבוש ה' מלך גאות לבש כו' כמו עד"מ טלית שמשמין על הראש ועטרה שבראש שהטלית מקיפתו מראשו ועד רגליו וגם בחי' העטרה בכלל והוא אוא"ס בחינה אחרונה היא מל' דא"ס עצמו שמאיר לכל העולמות בהשוואה אחת ואינו בבחי' גדר השתלשלות כלל כי הנה ההשתלשלות הוא אחר הצמצום ומקום פנוי שנמשך קו וחוט ומשם נמשך גם בחי' כתר ועטרה להיות כתר ומו"ס כו'. משא"כ אוא"ס בעצמו הוא המקיף את כל החלל כמו שהיה קודם הצמצום. ומזה נעשה התהוות הכלים שאור מקיף מאיר מבחוץ והאו"פ מבפנים ומצמצח הכלי. כי הנה ההתהוות מאין ליש הוא דוקא מאוא"ס עצמו שהוא כל יכול משא"כ מהשתלשלות דרך עו"ע לא היה יש כלל רק כמו חכמה שהיא בחי' ראשית היש ונק' בשם חכמה לא היתה עולה בשם כלל רק היתה בבחי' בטול ממש וכן התהוות המדות מחכמה כו' ומכ"ש התהוות היש גשמי גמור לא נתהווה מרוחנית אלא ע"י בחי' אור א"ס עצמו הסובב ומקיף את מקום החלל ופנוי שנמשך הקו"ח לכל העולמות בבחי' ממכ"ע ואוא"ס מקיף הכל בהשוואה אחת ולפי שהוא כל יכול לכך מזה נעשה בחי' הכלי ליש ודבר נפרד גשמי כו'. והנה שרש המצות הנמשכין מבחי' כתר שבכתר בבחי' חיצונית כנ"ל ושם מאיר אוא"ס לכך הן מלוּבשות בגשמיות ממש דהיינו בעשייה גשמיית שנתהווה מבחינת לבוש מלכות הוא לבוש אוא"ס עצמו המקיף את כולם בהשוואה אחת ונק' לבוש מלכות כי הלבוש הזה הוא מבחי' מלכות דא"ס שהיא בחינה אחרונה כנ"ל שהיא המלכות ומקפת את כל העולמות כנ"ל. משא"כ התורה שהיא בחי' מו"ס שרשה מבחי' פנימי' הכתר שאין שם גלוי בחי' סוכ"ע. ולכן יש מעלה יתירה בתורה על המצות שהיא מבחי' פנימית ויש מעלה במצות שהן מבחי' חיצונית לפי ששם הוא דוקא גלוי אוא"ס עצמו בבחי' סוכ"ע: (עיי' במ"ח בתחלתו מס' א"ק פ"א סי' ג' בפנימיותו כו' ובחיצוניותו כו' ע"ש. וא"ש מ"ש שבחיצוניות הכתר הוא גלוי אוא"ס הסוכ"ע משא"כ במו"ס שהוא בחי' פנימיות הכתר אין בו גלוי בחי' סוכ"ע. אך קשה דכאן לעיל אמר כי פנימיות הכתר אינו ממנין הי"ס א"כ מבואר שפנימיות הכתר נלקח ממקום גבוה יותר מחיצוניותו וזה לכאורה סותר למ"ש.

וגם הוא נגד מש"ש במ"ח סי' ד'. אכן באמת לק"מ דפנימיות הכתר שאינו ממנין י"ס דקאמר לעיל כוונתו למ"ש בע"ח שמ"א פ"ג. וב' בחי' אלו הם הנק' עתיק וא"א כו' ומבואר שם דדוקא בחי' א"א הוא ממנין הי"ס משא"כ בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבא"ס אינו במנין הע"ס וע"ז אמר לעיל דפנימית הכתר אינו ממנין י"ס דבחי' עתיק היינו ודאי פנימית העיקרי שבכתר כו'. משא"כ מו"ס עם היותו ג"כ פנימית הכתר היינו פנימי' מבחי' ה' שבכתר הנק' א"א ונק' מו"ס חכמה שבכתר לכן אמר שאין שם בחי' גלוי סוכ"ע דהיינו בחי' עתיק דאע"ג דגבורה דע"י מלוּבש במו"ס היינו שההארה באה ע"י בחי' גבורה וצמצום קו המדה אבל בבחי' חיצונית הכתר דהיינו גלגלתא הנק' כתר שבכתר מלוּבש חסד דעתיק שלמעלה מבחי' קו המדה וזהו ע"ד שכ' המ"ח הנ"ל רק שמ"מ אין הגלוי בבחי' פנימית כמו במו"ס רק בבחי' חיצונית. וע' בע"ח שער מוחין דצלם ספ"ו החיצוניות שלו כו' והוא הגלגלת כו'. ועיי' בהרמ"ז פ' אמור דפ"ח וז"ל והענין כי גם כתר אריך נחשב מעולם א"ס כדרך כל כתר שמתייחס למה שלמעלה ממנו ועיקרו של אצילות מתחיל ממוחא סתימאה שהוא חכמה דאריך עכ"ל):

שערי אורה סד עמוד א. ולהבין שרשי הדברים בבחי' לבוש מלכות וכתר מל' הנ"ל גם להבין ההפרש בין שרש התורה ושרש המצות שיש מעלה בזה מה שאין בזה כנ"ל. הנה יש להקדים תחלה מ"ש במ"ח בענין אורות המקיפים ואורות הפנימיים. דבחי' המקיפים הן כגלדי הבצלים זע"ז והעליון מכולם משובח מכולם והתחתון גרוע. ובפנימיים הוא להפך. שהעליון גרוע ומלוּבש זה בזה. עד שהפנימי מכולם משובח מכולם כו'. וזהו עצמו ההפרש שאנו רואים בין כתר לחכמה בכלל. שבחי' גלגלתא הנק' כתר. מקור כל בחי' מקיפין. ובחי' ח"ס וחכמה שבכתר מקור כל אורות פנימיים. הרי בחינת חיצונית הכתר שהוא עצם הגלגלתא הוא בחי' גשמית ובו שורה הרצון שבבחי' חיצונית ג"כ. כי אין לרצון טעם כללי. אבל בחי' מו"ס שבתוך הגלגלתא הוא בבחי' פנימית הכתר שהרי יש בה טוב טעם לטועמיה כו' וד"ל. וזהו ג"כ שרש ההפרש שבין תורה ומצות דהנה שרש התורה שהוא רק פי' ובאור על המצות. בבחי' ח"ע. שנק' מו"ס דא"א. שהוא פנימי' הכתר דהיינו הטעם לרצון. שהוא בחי' פנימיות. האור והחיות של הרצון. למה ירצה כך וכך דוקא. וע"כ המו"ס כמוס ומכוסה בתוך הגלגלת והגלגלת מקיפה כשומר לפרי. שהשומר טפל והפרי עיקר כו'. כן הרצון עצמו שאינו רק בחי' חיצונית בלא

אור וחיות טעם ושכל. רק שרוצה כך. ה"ז בבחי' הגלגלת מצד עצמה שאינו רק עצם גשמי. והוא הנקי חצונית הכתר כנ"ל. אבל מו"ס שבו שהוא בחי' פנימיות הטעם לרצון הוא כמוס בגלגלת כי הוא בחינת פנימיות שבו. וא"כ לפ"ז הרי בחי' רצון העליון שבמצות. הוא בחי' הגלגלתא. חצונית הכתר. למטה במדרגה מבחי' שרש התורה דבבחי' ח"ס. שהוא פנימיות שברצון זה המלוכב בגלגלתא ולפיכך אמרו דת"ת עדיף ממצות. וכמו דמוכח כמה מאמרים לזה. כמו שהתלמוד גדול¹⁰, ושת"ת כנגד כולם. וכל הפציים לא ישוו בהיי אפי' חפצי שמים: כל מצותיה של תורה אינם שוים אפילו לדבר א' מד"ת וכנ"ל. אך א"כ לא יובן מה שאמרו בכמה דוכתי שהמצות עדיף מת"ת כמו לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. והלומד ואינו עושה" כו'. ומה שתלמוד גדול אינו אלא מפני שמביא לידי מעשה. וזיל בתר טעמאיי כו' כנ"ל. ובהכרח לומר שיש מעלה יתירה במצות מה שאין בתורה. והענין הוא דבאמת לא ראי זה כראי זה¹⁸. דודאי יש מעלה יתירה בתורה מה שאין במצות כנ"ל. לפי שהתורה שרשה בבחי' מו"ס. משא"כ במצות ששרשן רק בחצוניות הכתר כנ"ל. אמנם יש גם מעלה יתירה במצות. שנמשכים מבחינת תרי"ג ארצין דגלגלתא" חצונית הכתר. מה שאין בתורה הנמשכת מבחי' מו"ס. והיינו משום דאדרבה היא הנותנת. דמשום שבחי' הגלגלתא היא רק בבחינת חצונית בלבד. הנה זה מורה על היות שרשה למעלה בבחי' אא"ס עצמו. הוא בבחי' ומדרגה גבוה ונעלה יותר משרש המו"ס: דהיינו ששרש ומקור דבחי' מו"ס דא"א באא"ס. הוא בבחי' ומדרגה באא"ס. למטה מבחי' ומדרגת שרש הגלגלתא. אשר ע"כ בא הארת אא"ס בבחי' מו"ס. בבחי' פנימיות דוקא. והאור הבא משם בבחי' גלגלתא: בא בבחי' חצונית יותר. מפני כלל גדול הידוע. שכל אור היותר עליון: למעלה מעלה א"א לו לבא למטה כ"א בלבוש חצוני ביותר' כי בבחי' פנימית לא יוכל להכיל אותו כל אור רק דוקא בדבר חצוני ביותר וכל שהוא עליון ביותר צריך לבא למטה בלבוש חצוני ביותר וכל שאיננו אור עליון כ"כ במקומו למעלה אי אפשר לו לבא למטה רק בבחי' פנימיות שיוכל בחיי פנימיות להכילו ולא בחיי חצונית (וכמשי"ת בסמוך) וזהו ההפרש בין מו"ס לגלגלתא: דמשום דשרש בחי' מו"ס באא"ס איננו אור עליון כ"כ כמו שרש האור דגלגלתא ע"כ בא למטה גם בבחי' פנימיות, והוא בחי' מו"ס שהוא בחיי פנימיות האור. שהרי הוא בחי' טוב טעם לרצון כו' כנ"ל אבל שרש האור דבחי' גלגלתא. להיותו בבחי' מעלה ומדרגה

יתירה במקומו למעלה. ע"כ בירידת אורו לבא למטה: א"א לו להתלבש כ"א בבחי' חצונית דוקא. והיינו בחי' עצם הגלגלת המקיף המוחזן שבו הרצון שבלא טעם כו' כנ"ל

ומזה הטעם עצמו יובן סבת ענין ההפרש שבין תורה למצות כנ"ל לפי שהתורה שרשה בבחי' מו"ס. שיכול לבא בהמשכת אורו ושפעו למטה ממנו ג"כ בבחי' פנימית. והוא ענין טעמי המצות שבבחי' חכמה ושכל. שמשתלשל ויורד מבחי' מו"ס מקור כל חכמה עד תורה הנגלית שלנו שבעשיה. שהיא ג"כ בבחי' טעם ושכל המושג בעשיה. ולא בא בלבוש חצוני כ"כ כמעשה המצות. אבל הנה שרש המצות בבחי' גלגלתא. ומפני ששרשה באור עליון ביותר שאינו רק בחצונית ע"כ גם בחיי ירידת התלבשות רצון העליון שבגלגלתא הוא בא למטה הימנו בעולמות ג"כ בבחי' חצונית. עד שמתלבש רצון העליון במצות מעשיות בדברים גשמיים דבחי' נגה דעשייה כו'. ובזה יש יתרון מעלה למצות על התורה. מצד שרש דגלגלתא. אבל מצד בחי' התגלות האור. הרי בבחינת מו"ס בא הגלוי בבחי' פנימיות. ובבחי' גלגלתא בא האור בבחי' חצונית. ובזה יש יתרון למעלת התורה על המצות כנ"ל. ונמצא דכל המאמרים שנאמרו במעל' התורה על המצות ובמעלת המצות על התורה שניהם אמת ולא סתרי אהדי כלל וד"ל:

22) תניא פרק מו. וז"ש אשר קדשנו במצותיו שהעלנו למעלת קודש העליון ב"ה שהיא קדושתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו וקדושה היא לשון הבדלה מה שהקב"ה הוא מובדל מהעולמות והיא בחי' סובב כל עלמין מה שאינו יכול להתלבש בהן. כי ע"י יחוד הנפש והתכלותה באור א"ס ב"ה הרי היא במעלת ומדרגת קדושת א"ס ב"ה ממש מאחר שמתייחדת ומתכללת בו ית' והיו לאחדים ממש. וז"ש והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ואומר ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם אני ה' אלהיכם וגו' פ"י כי ע"י קיום המצות הריני אלוה שלכם כמו אלהי אברהם אלהי יצחק וכו' שנקרא כן מפני שהאבות היו בחי' מרכבה לו ית' ובטלים ונכללים באורו וככה הוא בכל נפש מישראל בשעת עסק התורה והמצות ולכן חייבו רז"ל לקום ולעמוד מפני כל עוסק במצוה אף אם הוא בור ועם הארץ והיינו מפני ה' השוכן ומתלבש בנפשו בשעה זו רק שאין נפשו מרגשת מפני מסך החומר הגופני שלא נזדכך ומחשיך עיני הנפש מראות מראות אלהים כמו האבות וכיוצא בהן שראו עולמם בחייהם.

לקוטי שיחות חלק טו עמוד 245. בשעת א איד טוט א מצוה, אפילו ווען דער קיום המצוה איז אין אן אופן וואָס ער דאַרף זיך מתגבר זיין אויפן יצה"ר וואָס שטערט עם פון מקיים זיין די מצוה, פונדעסטוועגן, וויבאלד אז נאָכדעם ווי ער איז זיך כופה צו מקיים זיין די מצוה איז תשש יצרו" און עס ווערט נתגלה זיין אמת'ער רצון וואָס יעדער איד (בפנימיותו) רוצה הוא לעשות כל המצות - קומט אויס, אז אין דעם קיום המצוה גופא האָט דער יצה"ר קיין שייכות ניט; ובמילא איז דער קיום המצוה ניט אין דער בחי' פון א בעל תשובה נאָר אין דער בחינה פון א צדיק:

23) תניא פרק לו. והנה, מודעת זאת מאמר רבותינו- זכרונם-לבִּרְכָה, שְׁתַּכְלִית בְּרִיאַת עוֹלָם הֵנָּה הוּא – שְׁנִתְאַנְהוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא לְהִיּוֹת לוֹ דִּירָה בַּתְּחִינִים. והנה, לא שִׁיף לִפְנֵינוּ יתְבַרַךְ בְּחִינַת מַעֲלָה וּמְטָה, כִּי הוּא יתְבַרַךְ מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין בְּשֵׁנָה. אֲלֵא בִּיאור הָעֲנָנִים, כִּי קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵנָּה הוּא לְבַדּוֹ יתְבַרַךְ יְחִיד וּמְיוּחָד, וּמְמַלֵּא כָּל הַמְּקוֹם הֵנָּה שֶׁבְּרָא בּוֹ הָעוֹלָם, וְגַם עִתָּהּ פֶּן הוּא לִפְנֵינוּ יתְבַרַךְ. רַק שֶׁהַשִּׁינּוּי הוּא אֵל הַמְּקַבְּלִים סְיוּתוֹ וְאוּרוֹ יתְבַרַךְ, שֶׁמְקַבְּלִים עַל יְדֵי לְבוּשִׁים רַבִּים הַמְּכַסִּים וּמְסַתְּרִים אוֹרוֹ יתְבַרַךְ, כְּדַכְּתִיב: "כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחַי", וְכַדְפִּירְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ-זְכוֹרֵנּוּם-לְבִרְכָה, שֶׁאֲפִילוּ מְלֹאכִים הַנִּקְרָאִים "סְחִי"ת" אֵין רוֹאִין כּוֹי. וְזֵהוּ עֲנָנִים הַשִּׁתְּלֻשׁוֹת הָעוֹלָמוֹת וִירִידָתָם מִמְּדֻרְגָה לְמְדֻרְגָה, עַל יְדֵי רִיבּוּי הַלְבוּשִׁים הַמְּסַתְּרִים הָאוֹר וְהַסְּחִי"ת שֶׁמִּמֶּנּוּ יתְבַרַךְ, עַד שֶׁנִּבְרָא עוֹלָם הֵנָּה הַגִּשְׁמִי וְהַחֹמְרִי מִמֶּשׁ, וְהוּא הַתְּחִינּוֹת בְּמְדֻרְגָה, שֶׁאֵין תְּחִינּוֹת לְמִטָּה מִמֶּנּוּ בְּעֲנָנִים הַסְּתֵר אוֹרוֹ יתְבַרַךְ וְחֻשְׁףׁוֹ כְּפוֹל וּמְכּוּפֵל, עַד שֶׁהוּא מְלֵא קְלִיפוֹת וְסִטְרָא אֲחֵרָא, שֶׁהוּא נִגְדַּד ה' מִמֶּשׁ, לֹאֲמַר: "אֲנִי וְאֶפְסִי עוֹד".

תנחומא נשא טז. ויהי ביום פלות משה. רב אומר, כל מקום שהו אומר ויהי, דבר חדש הוא. ורבי שמעון אומר, כל מקום שהו אומר ויהי, דבר שהיה נפסק להרבה ימים וחסר לכתובת שהיה. זה שאמר הכתוב: באתי לגני אחותי פלה (שה"ש ה, א). אומר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאנה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים. ברא את האדם וצנה אותו ואמר לו: מפל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב נרע לא תאכל ממנו (בראשית ב, טז-יז). ועבר על צויו. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, כך הייתי מתאנה שיהא לי דירה בתחתונים כמו שיש לי בעליונים, ונדבר אהד צויתי אותך ולא שמרת אותו. מיד סלק הקדוש ברוך הוא

שְׁכִינְתּוֹ לְרַקִּיעַ הָרָאשׁוֹן. מִצִּיּוֹ, דַּכְּתִיב: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְּהִלָּה בְּגֵן (שם ג, ח). פִּינּוֹ שֶׁעָבְרוּ עַל הַצְּוִי, סִלַּק שְׁכִינְתּוֹ לְרַקִּיעַ הָרָאשׁוֹן. עֲמַד קָנוּ וְהָרַג לְהַבֵּל, מִיַּד סִלַּק שְׁכִינְתּוֹ לְרַקִּיעַ שְׁנֵי כּוֹי. אֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּעֵה רְקִיעִים בְּרִאֲתִי, נְעַד עֲכָשׁוּ יֵשׁ רְשָׁעִים לְעַמֵּד בַּה. מַה עָשָׂה. קִפַּל אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת הָרָאשׁוֹנִים הַרְשָׁעִים וְהַעֲמִיד אֲבִרְהָם. פִּינּוֹ שֶׁהַעֲמִיד אֲבִרְהָם, סִגַּל מַעֲשִׂים טוֹבִים, יָרַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן רַקִּיעַ שְׁבִיעִי לְשָׁשִׁי. עֲמַד יִצְחָק וּפְשֵׁט צָנָאוֹ עַל גְּבִי הַמְּזַבֵּחַ, יָרַד מִשָּׁשִׁי לְחֻמֵּי שֵׁי כּוֹי (שם). עֲמַד מִשָּׁה וְהוֹרִידָה לְאַרְצָן, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּרְדּוּ ה' עַל הַר סִינַי (שמות יט, כ). וְכַתִּיב: בְּאֵתִי לְגַנִּי אַחֲוִיתִי פִּלָּה (שה"ש ה, א). אִימְתִי, כְּשֶׁהוּקַם הַמִּלְשָׁפֶן.

25) לקוטי שיחות שם. דורך איר עבודה למטה אין דברים גשמיים טוט זיי אויף אז די וועלט זאל ווערן א דירה לו ית' – דירה בתחתונים", און דורך דעם ווערט זי נתעלה א סאך העכער ווי זי איז געווען פריער. און אין דעם ענין וואָס די וועלט (תחתונים) ווערט א דירה לו ית' (און אין די עליית הנשמה וואָס ווערט דורך דעם), איז דאָ א יתרון (בפרט אחד) אין דער עבודה פון וכל מעשיך יהיו לשם שמים" און בכל דרכיך דעהו" אויף דער עבודה פון לימוד התורה און קיום המצוות; וואָרום דורך דעם וואס אויך די עניני הרשות פון מענטשן (מעשיך" און דרכיך") זיינען לשם שמים" און אין אן אופן פון דעהו", ווערט די דירה לו ית' אויך אין תחתונים" ממש.

26) לקוטי שיחות שם. משא"כ די עבודה פון כל מעשיך יהיו לש"ש" און בכל דרכיך דעהו", וויי באַלד אז זיין טאָן די עניני הרשות קומט מצד דעם וואָס בטבעו איז ער מתאוה צו זיי מצד דעם גוף וקיומו וחיותו, מצד נפשו הבהמית [וואָס דערפאַר, איז אויך ווען ער טוט זיי לשם שמים" און אפילו אין אן אופן פון דעהו". פארבלייבן זיי מעשיך" און דרכיך"] - אין בשעת אז ער טוט די עניני הרשות לשם שמים אָדער אין אן אופן פון דעהו", דאן איז די עשי' עצמה אין אן אופן פון א בעל תשובה". ז. דער ביאור בפרטיות יותר אין דעם עילוי התשובה וואָס ווערט דער- גרייכט דורך דער עבררה פון רכל מעשיך ככל דרכי אף דער, תשובה" פון כבישת היצר" וואָס איז דא אויך אין דער עבודה פון תורה ומצוות: איינע פון די מעלות אין עבודת התשובה (כפשוטה) איז, וואָס תשובה ברענגט ארויס דעם תוקף פון דער התקשרות פון א אידן מיטן אויף בערשטן, אז די התקשרות פארלירט זיך ניט ח"ו אפילו דורך א חטא

מעשיו גו' לתת להם נחלת גוים הוא נעלה יותר גם מענין המשכת הסובב, בחי' אוא"ס שלפה"צ. דהנה תכלית הכוונה (דתומ"צ) הוא להמשיך בחי' אור חדש, היינו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהאור שהי' ממלא מקום החללי. והמשכת אור זה הוא דוקא ע"י עבודת הבירורים. וזהו היתרון שבכח מעשיו גו' לתת להם נחלת גוים על החודש הזה, כי ענין החודש הזה הוא המשכת אור הסובב, שבשרשו הוא בחי' האור שהי' ממלא מקום החלל, וע"י עבודת הבירורים דעניני העולם שנפלו מז"מ, מלכי אדום שברצונו נתנה להם - כמרז"ל בונה עולמות ומחריבן ובנ"י מבררים ויורשים אותם ונעשו נחלת יעקב, ממשיכים בחי' אור חדש שלמעלה מהאור שהי' ממלא מקום החלל. וכמו שהוא בכלל העולם (עולמות ב"ע, דמשם יפרד) בא ג"כ בפרט הבירור דכיבוש ארצות שבעה גוים, שישראל מהפכים אותם לארץ ישראל.

28) תניא פרק ו-ז. אָבָל כָּל מָה שְׂאִינִי בְּטֵל אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵלָּא הוּא דָּבָר נִפְרָד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, אֵינִי מְקַבֵּל חַיִּית מְקַדוּשָׁתוֹ שֶׁל הַקְדוּשָׁת־בְּרוּךְ-הוּא מְבַחֵינָת פְּנִימִית הַקְדוּשָׁה וּמְהוּתָהּ וְעֲצָמוּתָהּ בְּכַבֻּדָּהּ וּבְעֲצָמָהּ, אֵלָּא מְבַחֵינָת אַחֲרֵיהֶם, שְׂיִוְרָדִים מִמְדַּרְגָּה לְמַדְרָגָה רַבּוֹת מְדַרְגוֹת, בְּהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת הָעוֹלָמוֹת דְּרָךְ עֵלָּה וְעֵלּוֹל וְצִמְצוּמִים רַבִּים, עַד שְׁנַתְמַעֵט כֹּל כֶּף הָאֹר וְהַחַיִּית, מֵיעוֹט אַחַר מֵיעוֹט, עַד שְׂיִכּוֹל לְהַתְצַמֵּצֵם וּלְהַתְלַבֵּשׁ בְּבַחֵינָת גְּלוּת תּוֹךְ אוֹתוֹ דְּבָר הַנִּפְרָד, לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְקַיְיֵמוֹ מֵאִין לִישׁ, שְׁלֵא יִחְזוֹר לְהִיּוֹת אֵין וְאָפֶס כְּבַתְחִלָּה מְקוֹדֵם שְׁנַבְרָא. וְלִכְּן נִקְרָא עוֹלָם הַגָּה וּמְלוֹאוֹ, עוֹלָם הַקְּלִיפּוֹת וְסִטְרָא אֲחֵרָא. וְלִכְּן כָּל מַעֲשֵׂה עוֹלָם הַגָּה קָשִׁים וְרַעִים, וְהַרְשָׁעִים גּוֹבְרִים בּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּעֵץ חַיִּים שְׁעַר מִ"ב סוֹף פֶּרֶק ד'. אֵלָּא שְׁהַקְּלִיפּוֹת הֵן נִחְלָקוֹת לְשְׁתֵּי מְדַרְגוֹת, זוֹ לְמַטָּה מִזוֹ. הַמְדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה, הִיא שְׁלֵשׁ קְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת וְרַעוֹת לְגַמְרֵי, וְאֵין בָּהֶם טוֹב כְּלָל, וְנִקְרָאוּ בְּמַרְכָּת יְחִזְקָאֵל "רוּחַ סְעָרָה" וְ"עֵנָן גְּדוֹל וְגוֹ". וּמִהֵן נִשְׁפָּעוֹת וְנִמְשָׁכוֹת נִפְשׁוֹת כָּל אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְקִיּוּם גּוֹפֶם, וְנִפְשׁוֹת כָּל בְּעָלֵי חַיִּים הַטְּמָאִים וְאִסּוּרִים בְּאִכְלֵיהֶם, וְקִיּוּם גּוֹפֶם, וְקִיּוּם חַיִּית כָּל מְאָכְלוֹת אִסּוּרוֹת מֵהַצּוּמָה, כְּמוֹ עֵרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם כּו', וְכְמוֹ שְׁכַתּוּב בְּעֵץ חַיִּים שְׁעַר מִ"ט פֶּרֶק ו', וְכֵן קִיּוּם חַיִּית כָּל הַמַּעֲשֵׂה דְבוּר וּמַחְשָׁבָה שֶׁל כָּל שִׁס"ה לֹא תַעֲשֶׂה וְעַנְפִּיהוּ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב שָׁם סוֹף פֶּרֶק ה':

פרק ז. אף נפש החיגיגית הבקמית שבישראל שמצד הקליפה, המלובשת בדם האדם כנזכר לעיל, ונפשות

און וואָס דערפאַר קען ער אפילו לאחרי החטא נאָך אַלץ תשובה טאָן. ועד"ז איז אויך בנוגע דעם ענין התשובה" וואָס איז דא אין דער עבודת הנשמה בירידתה למטה אז אין דעם זאָגט זיך אַרויס בגילוי דער תוקף ההתקשרות פון דער נשמה אויבערשטן, אז אויך ווען זי איז אָנִי געטאָן אין גוף ונה"ב (און יצה"ר) איז זי פארבונדן מיטן אויבערשטן דורך מיטן עבודת ה'. ועפ"ז איז פארשטאנדיק דער עילוי פון דער תשובה" וואָס ווערט דער גרייכט דורך טאָן עניני הרשות לשם שמים, לגבי דער תשובה" וואָס איז דאָ אין דער עבודה פון תומ"צ: אין דער עבודה פון תומ"צ זאָגט זיך אַרויס דער תוקף ההתקשרות פון דער נשמה אין דעם, וואָס אויך זייענדיק אין גוף ונה"ב האָט זי בכח צו שטארקן זיך איבער זיי און אַרויסגיין" פון זיי, תשש יצרו"; דורך דעם אָבער, וואָס אויך די עניני הרשות טוט זי לשם שמים" וכו' ברענגט זיך אַרויס, אַז איר התקשרות איז אפילו אין די ענינים וואו ס'איז נרגש דער רצון פון נפש הבהמית. ה. אָבער אעפ"כ, איז אויך דער עילוי פון דער נשמה - דער עילוי פון תשובה וואָס ווערט דורך עשיית עניני הרשות לשם שמים וכו' - קומט ניט צו דעם עילוי (ענין הג' דלעיל סעיף ה') וואָס טוט זיך אויף אין איר דורך דעם וואָס זיי מאַכט די וועלט פֿאַר אַ דירה לו ית' איינער פון די ביאורים בזה: די התקשרות פון דער נשמה מיטן אויבערשטן איז פארבונדן מיט איר מציאות" און טבע". און דעריבער, הגם אז די טבע ההתקשרות איז מיט אַ תוקף (וואָס בלייבט בשלימותו אפילו ווען זי איז מלובש אין נה"ב), וויבאלד אָבער אַז דאָס איז די טבע" פון איר מציאות", איז דא אין דעם אַ הגבלה. משא"כ דורך דעם וואָס די נשמה פועלט אַז די עניני העולם זאָלן ווערן כלים לאלקות - וויבאלד אַז דאָס (וואָס זיי ווערן כלים צו אלקות) קומט ניט מצד זייער טבע" און מציאות" [ווארום אדרבה: די מציאות" פון עולם" (מלשון העלם) איז מעלים ומסתיר אויף אלקות), נאָר מצד דעם אויר בערשטן, וואָס היות אז זיין אחדות" האָט ניט קיין הגבלות קען דעריבער אויך דער עולם" זיין אַ דירה לו ית', איז דורך דעם וואָס די נשמה מאַכט פון וועלט אַ דירה צום אויבערשטן און ברענגט דערמיט אַרויס דעם בל"ג פון אחדותו של הקב"ה ווערט אויך איר התקשרות מיטן אויבערשטן (ניט נאר ווי ס'איז מצד איר מציאות", נאָר) ווי דאָס איז מצד אחדותו של הקב"ה הבלתי מוגבל.

27) ד"ה בראשית ברא תשל"ח. (נדפס בלקו"ש חלק כ עמוד 263) ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים. והיינו שהענין דכח

בְּהֵמוֹת וְחַיִּים וְעוֹפוֹת וְדָגִים וְטְהוֹרִים וּמוֹתָרִים בְּאַכִּילָה, וְכֵן קִיּוּם וְחַיִּים כֹּל הַדּוֹמָם וְכֹל הַצּוֹמֵם הַמוֹתָר בְּאַכִּילָה, וְכֵן קִיּוּם וְחַיִּים כֹּל הַמְעַשֶּׂה דְבוּר וּמְחַשְׁבָה בְּעִנְיֵי עוֹלָם הֵנָּה וְשֵׁאִין בְּהֵם צַד אִיסוּר, לֹא שֶׁרֶשׁ וְלֹא עֲנָף מִשִּׁסָּה מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וְעִנְפֵיהֶן דְּאוֹרֵייתָא וְדַרְבְּנֵן, רַק שֵׁאִינֵן לְשֵׁם שְׁמִים – אֶלָּא רְצוֹן הַגּוֹף וְחֶפְצוֹ וְתַאֲוֹתוֹ, וְאֶפִּילוּ הוּא צוֹרֵף הַגּוֹף וְקִיּוּמוֹ וְחַיִּיתוֹ מִמֶּשׁ, אֶלָּא שֶׁפְּנוּנְתוֹ אֵינָה לְשֵׁם שְׁמִים פְּדֵי לְעָבוֹד אֵת ה' בְּגוּפוֹ – לֹא עֲדִיפֵי מִעֲשֶׂה דְבוּר וּמְחַשְׁבוֹת אֵלוּ מִנְפֶשׁ הַחַיּוֹנִית הַבְּהֵמִית בְּעֲצָמָה, וְהַפֶּל כְּאֶשֶׁר לְכֹל, וְנִשְׁפָּע וְנִמְשָׁף מִמְדְּרָגָה הַשְּׁנִיית לְשֶׁבְקֵלִיפוֹת וְסִטְרָא אֶחָרָא, שֶׁהִיא קְלִיפָה רְבִיעִית הַנִּקְרָאת "קְלִיפַת נוּגָה", שֶׁפְּעוֹלָם הֵנָּה, הַנִּקְרָא "עוֹלָם הַעֲשִׂיָה", רוּבוֹ כְּכוֹלוֹ רַע, רַק מֵעֵט טוֹב מְעוֹרָב בְּתוֹכָהּ [שְׁמִמְנָה בְּאוֹת מְדוּת טוֹבוֹת שֶׁבִּנְפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁבִּישְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לְעִיל]. וְהִיא בְּחִינָה מְמוּצָעֶת בֵּין שְׁלֹשׁ קְלִיפוֹת הַטְּמָאוֹת לְגַמְרֵי וּבֵין בְּחִינַת וּמְדְרַגַת הַקְּדוּשָׁה. וְלָכֵן, פְּעָמִים שֶׁהִיא נִקְלָלֶת בְּשֵׁלֶשׁ קְלִיפוֹת הַטְּמָאוֹת [כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּעֵץ חַיִּים שֶׁעַר מִ"ט רִישׁ פֶּרֶק ד' בְּשֵׁם הַזֹּהַר], וּפְעָמִים שֶׁהִיא נִקְלָלֶת וְעוֹלָה בְּבְחִינַת וּמְדְרַגַת הַקְּדוּשָׁה, דְּהֵינּוּ, כְּשֶׁהַטּוֹב הַמְעוֹרָב בָּהּ נִתְבָּרַר מְהֵרָע וְגוֹבֵר וְעוֹלָה וְנִקְלָל בְּקְדוּשָׁה....

29 סה"ת עת"ר עמוד קג. מ"ש בסש"ב דגקה"ט אין בהם טוב כלל, היינו שגם הניצוץ דטוב נעשה רע כו'. ואפשר דכמו"כ בעוברי עבירה ר"ל, גם הניצוץ הטוב שבנפש החיונית שלהם שמק"נ, נהפך לרע כו', והיינו מפני שירידת הניצוצות הוא בדרך נפילה ושבירה לזאת יכול להיות נהפך כו'. ומ"מ, גם בזה צ"ל שאינו נהפך לרע ממש ח"ו, שהרי מ"מ הוא ניצוץ דקדושה, וא"א שיתהפך לגמרי ח"ו. והראי, שהן בבחי' חיות וקיום אל הסט"א, דקיומם הוא מהניצוץ דטוב שבהם, דלעתיד כאשר יתבררו הניצוצות לגמרי, הרי יאבדו מכל וכל, וכמ"ש ואת רוחה"ט אעביר כו', וכ"ז קיומם הוא מהניצוץ שבהם כו'. וכמ"ש במ"א בענין אבק דאשתאר מנורא, דהיינו מה שנשרף ונברר ממנו כל חלקי הטוב, ונשאר יבש וריקן מטוב, והן הגקה"ט, ומ"מ יש בהם קצת טוב, דלכן מותר לכסות את הדם באפר-, מפני שכשזורעים בו מצמיח, וידוע דענין הצמיחה מהארץ הו"ע בירור הניצוצות, שז"ע לחם מן הארץ, בחי' הבירור כו', וכמו ויזרע יצחק כו' ויברכהו ה' כו', היינו בריבוי העלאת מ"ן מברור הניצוצות כו', הרי גם האפר מצמיח, וזהו מפני שעדיין יש בו קצת חיות דקדושה כו', רק שהצמיחה אינו כמו בעפר שמצמיח בריבוי, אבל מ"מ גם זה מצמיח כו'. וכמו נשמות הגרים, שזהו מה שנתברר מעמקי הקליפות,

והיינו מה שמתעלה ניצוץ הטוב שבהם כו', ויש בנשמות הגרים נשמות גבוהות מאד, וכמו שמע"א ואבטליון כו', ועמ"ש בפע"ח, דבמס"נ דנפה"א מעלים הצדיקי' ניצוצות שירדו בעמקי הקלי' כו' (ועמ"ש בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים, דבשבה"כ נפלו ניצוצי מלאכים ונשמות ואלקות כו'), א"כ, הרי גם בגקה"ט, הניצוץ שבהם אינו נהפך לרע ממש, וכ"ש בחי' ניצוץ הטוב שבק"ג, כמו בנה"ט, שנת"ל ד"ל שעי' חטא ועון נעשה רע, אין זה שנעשה רע גמור ח"ו, ואינו דומה לנוגה עצמה כשמתכללת בגקה"ט שנעשה רע ממש, משא"כ הניצוץ דקדושה אינו נעשה רע ממש ח"ו (וגם מה שנוגה נהפך לרע, אינו כמו הרע דגקה"ט עצמן, שהן רע ממש, שצריך דחי', והרע דנוגה מתעלה לקדושה ע"י התשובה כו'). ונמצא, דגם בחי' ניצוץ הקדושה שנפל בדרך שבירה ונפילה, אינו נעשה רע גמור ח"ו, וכ"ש שהנשמה האלקית אינה נהפכת לרע ח"ו, הרי שהטוב אינו נהפך לרע כו'.

המשך עב פרק שעד. והנה בגמרא שם אמרו עוד דצדקה רק לעניים וגמ"ח בין לעניים ובין לעשירים, הרי החסד שייך גם בבחי' עשיר כו' ואם כן הרי זה למעלה ממדריגת עשיר כו', וי"ל דהנה בימי שלמה הוה קיימא סיהרא באשלמותא, וענין השלימות הזאת אינו רק מילוי החסרון לבד כ"א שהי' במדרי' העשירות בריבוי השפעה ביותר בבחי' גילוי עצמות או"א ס' בבית המקדש וכמ"ש יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך כו', ושלמה הי' איש מנוחה שנתבטלו כולם ממילא מעוצם הגילוי כו' וכמשי"ת (ועמ"ש"ל פרק קכ"ב דשלמה הי' בבחי' הוד מלך שמבחי' עתיק כו'), ואיתא בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב שהי' אז במדרי' הוא"ו, דחשיב שם ז' מדריגות בעליית המלכות, ובימי שלמה הי' במדרי' הוא"ו דהיינו שזו"ן היו פנים בפנים אבל כתרו למעלה מכתרה ומקבלת האור על ידי ז"א כו', והמדריגה הז' הוא דכתר א' לשניהם ומקבלת האור שלא על ידי ז"א כו', ומבואר שם פ"א ההפרש דבמדריגה הו' אין האור מאיר עדיין בבחי' מל' דמל' (כ"א שנכללת בבחי' יסוד שבה כו'), וכאשר יהיו כתר א' לשניהם אז יהי' הגילוי גם בבחי' מל' דמל' כו'. ולכאורה הרי מבואר בכ"ד דקיימא סיהרא באשלמותא הוא שיהי' הגילוי גם בה' ספירות האחרונות דמל' כו'. וצריך לומר שיש בזה מדריגות חלוקות, דהנה באמת גם בבחי' מילוי החסרון דמל' מאיר האור בספירות האחרונות דמלכות ולכן משום זה אין אחיזה לסטרא אחרא כו', דהרי בפגימו דסיהרא יש להם אחיזה ויניקה מפני העדר האור, וכאשר נשלם האור והגילוי

אין להם אחיזה ויניקה כו', וכמשנת"ל פרק קמ"ג, ומכל מקום זהו רק העדר האחיזה לבד, אבל בכדי שיתבטלו ממילא ולא יהיו צריכים למלחמה כלל על זה צריך להיות המשכה גבוה יותר כו', וזה הי' בימי שלמה שהי' ההמשכה מבחי' פנימי' הכתר בבחי' מלכות על ידי זה נתבטלו ממילא כו'. ומכל מקום גם בימי שלמה לא נתהפכו לגמרי בעצם מהותם וכמו אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה כו', שזה יהי' לעתיד שיתהפכו בעצם מהותם לגמרי כו', וי"ל דבימי שלמה הי' הכל רק העלאת הנצוצות דקדושה כו', ומפני ריבוי האור והגילוי נכללו הנצוצות בדרך ממילא וכמו האבוקה שמושכת הנצוצות אלי' כו', אבל ענין אז אהפוך אל העמי' כו' הוא שהרע יהפך לטוב וזה יהי' לעתיד דוקא כו', והוא על ידי שיהי' הגילוי בבחינת מלכות שבמלכות בחינה היותר אחרונה שבמלכות כו', דבימי שלמה הי' גם כן הגילוי בה' ספירות האחרונות גם בבחי' מל' דמל' אבל הי' רק כמו שכוללה ביסוד שבה כו', וי"ל דיסוד דנוקבא ידוע שזהו בחי' התקשרות המקבל בהמשפיע כו', וזה שייך במדרי' הקדושה שהמקבל נמשך אל המשפיע ומתקשר בו כו', וכמו כן בימי שלמה שהי' רק העלאת הנצוצות שהן במדרי' הקדושה על כל פנים דאף שנתרחקו מאד מכל מקום ה"ה במדריגת הקדושה ושייך בהם עניין הביטול וההתקשרות כו', והיינו שיכול להיות בהם עדיין הרגש האלקי שיהי' בהם הרצוא למעלה שעל ידי גילוי האבוקה הוא שנתעוררו ונתעלו כו', אבל לעתיד כאשר יהי' הגילוי בבחי' מל' שבמל' עצמה אז גם אותן שאין בהם ביטול כלל היינו שאין בהם שום הרגש אלקי שיתעוררו ויעלו בבחי' רצוא והתקשרות כו' (והיינו כמ"ש במ"א דמ"ש בסש"ב דבג' קליפות הטמאות אין בהם טוב כלל אין הכוונה שאין בהם שום ניצוץ כלל, שהרי אי אפשר להיות קיום שום דבר בלי איזה ניצוץ טוב (הגם שקיומם הוא מהמקיף מכל מקום בהכרח שיהי' בהם איזה ניצוץ כו'), רק שהניצוץ הוא שנתרחק ונחשך כל כך עד שהוא כמו רע כו', והיינו שאין בו שום הרגש אלקי כלל וכלל כו'), ועל ידי הגילוי דלעתיד יתעלו ויוכללו בקדושה, וכמו ובאו האובדים כו' והשתחוו כו'. גם י"ל שזהו מה שלעתיד יהי' הגשמי אלקות ממש כו', וזהו על ידי בחי' מל' דמל' שזהו בחי' כח הפועל בנפעל שמתעלם ומתלבש בבחי' היש בפועל כו', ועל כן על ידי הגילוי בבחי' מל' שבמל' יהי' הגשמי בבחי' אלקות ממש כו' (ובע"ה שם מבואר זה על בחי' המל' כמו שהיא באצילות אך הכל הוא ענין א' כו'), ובאופן כזה לא הי' עדיין בימי שלמה רק לעתיד כו' (ומכל מקום מעין זה הי' בבית המקדש גם

כן וכמשי"ת), ובכדי שתהי' ההמשכה בבחי' מל' דמל' ושיהי' הביטול גם בהרחוקים לגמרי כו' ושיהי' הגשמי אלקות כו', הרי שרש ההמשכה צריך להיות ממדריגה גבוה יותר כו' (וכמו כאשר יתקע בשופר גדול אז ובאו כו'), ויש לומר שתהי' ההמשכה מבחינת פנימיות עתיק היינו בחי' הא"ס שנמצא בבחי' רדל"א שזהו עיקר בחי' עתיק כו' וכמ"ש בהביאור דשבת שבתון (ועמ"ש במ"א ביאור הג' לשונות נמצא ומתעלם ומתגלה כו' בדדרך כלל זהו כהג' ענינים דאתה הוא הוי' כו', דאתה זהו בחי' העצמות, הוא והוי' היינו בחי' אור א"ס, הוא בחי' עצם האור והוי' הוא בחינת גילוי האור בעצמותו כו', וזהו נמצא ומתעלם כו', נמצא זהו בחי' אתה שנמצא כמו שהוא בהעלמו דשם שמים שגור בפני כל ומהו בחי' העצמות אינו ידוע גם במדריגות היותר גבוהות כו', ומתעלם זהו בחי' הוא, ומתגלה בחי' הוי' שהוא בחי' גילוי האור כו', וז"ע נמצא ומתעלם ומתגלה בתלת רישין כו'), ומשם נמשך הגילוי גם בבחינת מל' שבמל' כו', וזהו ענין החסד גם לעשירים כו'.

שו"ע יו"ד סימן צט סי' ה. אין מבטלין איסור לכתחלה ואפילו נפל לתוך היתר שאין בו שיעור לבטלו אין מוסיפין עליו היתר כדי לבטלו עבר וביטלו או שריבה עליו אם בשוגג מותר ואם במזיד אסור למבטל עצמו אם הוא שלו וכן למי שנתבטל בשבילו (ואסורים למכרו גם כן לישראל אחר שלא יהנו ממה שבטלו) (ארוך כלל כ"ד) ולשאר כל אדם מותר:

31) יומא פו עמוד ב. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה וְשָׂדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת לוֹ כְּשֶׁגָּזַח, שְׁנַאָמַר: "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כְשֶׁלַּת בְּעוֹנֶיךָ", הָא "עוֹן" — מְזִיד הוּא, וְקָא קְרִי לִיה מְקֻשָׁל. אִינִי?! וְהָאֵמַר רִישׁ לְקִישׁ: גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה וְשָׂדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת לוֹ כְּפְכוּת, שְׁנַאָמַר: "וּבְשׁוֹב רִשָּׁע מְרַשְׁעָתוֹ וְעֵשָׂה מְשַׁפֵּט וְצָדִיקָה עֲלֵיהֶם (תִּיהָ) יִתְּנָה!" לָא קִשְׁיָא: כָּאֵן מְאֵהָ, כָּאֵן מִיִּרְאָה.

דרך מצותיך קצא עמוד א. ועדיין צ"ל מהו שכל בענין הנסיונות כי מנסה כו' לדעת, שע"ז יגיעו לבחי' הדעת לפי שע"ז מתבררי' ניצוצות דתהו שמהם נמשך בחי' הדעת, הלא בירור ניצוצות הוא ע"י מצות עשה ג"כ שלוקחי' האתרוג נתברר הרפ"ח שבו כו' וכן בתפילין וכן ע"י התפלה הוא עיקר בירור הניצוצות כמ"ש בפע"ח שער א' להדיא וא"כ למה דוקא ע"י כי מנסה כו' יגיעו לבחי' הדעת. אך הענין נ"ל דידוע שהקליפות נחלקים לב' בחי' הא' הוא ק"נ הכלולה מטו"ר שממנה נמשך חיות וקיום דברים המותרים, והב' גקה"ט שלמטה מנוגה

שהם רע גמור שממנה נמשך חיות וקיום דברים האסורים לגמרי, וזהו שרש ענין ערלה ורבעי כי ג' שני ערלה נגד ג"ק הנ"ל ובשנה הרביעי' הוא ק"ג יוכל להתברר לכן יהי' כל פריו כו' כנו' בפרדס שער כ"ה פ"ז, אבל ג"ק הנ"ל אין יכולים לבררם, וזהו שרש ענין מ"ע ומל"ת דע"י מ"ע מבררי' ק"ג, אבל דברים האסורים נמשכו מג"ק הנ"ל שא"א לבררם לכן באו הל"ת לא לאכול חלב ודם כו' להרחיק ג"ק הנ"ל שלא ינקו מהקדושה, אך ידוע ג"כ שא"א להיות חיות וקיום לשום דבר כ"א מהקדושה האלקי א"כ גם בג"ק אלו יש ניצוצים דקדושה מרפ"ח שנפלו רק שנבלעו כ"כ עד שאין להם דרך בירור כמו ק"ג, לכן מרחיקי הקליפה עם הניצוץ שבו כיון שאין דרך אחר וע"כ נק' הל"ת שחורות כעורב אכזריות להרחיק הניצוץ דקדושה ג"כ, מחמת כי אין דרך אחר כנ"ל, והנה לפי הכלל הנ"ל שכל דבר שנפל למטה יותר שרשו גבוה יותר כמשל הנפילה מראש החומה כו' א"כ ניצוצים אלו שנפלו בג"ק הנ"ל שלמטה מטה מנוגה שרשם גבוה יותר ויותר לאין ערוך מן הניצוצים שנפלו בק"ג, שהרי נפלו למטה מטה לאין שיעור מנוגה, עד שזהו התר וכשר ומותר, וזהו אסור ופסול וטריפה אשר הוא תועבת ה' אשר שנא, וא"כ הניצוץ המחיה את האיסור נפל למטה לאין שיעור מן הניצוץ המחיה את ההתר כנ"ל, וזה הוראה שבשרשו גבוה יותר לאין שיעור ממנו וכמ"ש במ"א בענין אריה ושור כו', אלא שמ"מ הואיל ונפל למטה כ"כ ואין באפשר לבררו הרי מרחיקים אותו לגמרי עד עת קץ, ובזה מובן מעלת הבע"ת על הצדיק שהרי ע"י תשובה שהזדונות נהפכו לזכויות נתברר מג"ק הנ"ל ונתהפכו לטוב שזה גדול יותר מהצד"ג שלא בירר רק מנוגה, ומג"ק א"א לברר רק שע"י ל"ת דוחה אותם ולא שיתהפכו לטוב, וא"כ הבע"ת שמהפכם לטוב לכן במקום שבע"ת עומדים כו', ותדע שבירור זה גדול יותר לאין קץ מבירורי ניצוצות דק"ג, שהרי ל"ת גבוהים ממ"ע כמ"ש במ"א ע"פ אלה פקודי, ובל"ת ליכא רק דחיה שמדחה הג"ק, וא"כ אפילו דחיה שלהם גבוה מבירור וקירוב ניצוצות דק"ג, א"כ בירור ניצוצות דג"ק גדול לאין שיעור ממש. והנה הצדיק אין לו דרך כלל לברר ג"ק הנ"ל דהאומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו כו', אך ענין הנסיון אשר ה' צדיק יבחן כמו ע"י נ"ג לחמו"ע הנה כשעומד בנסיון זהו ממש בירור והעלא' ניצוצות דג"ק הנ"ל, שהרי גוף הנסיון והשלכתם לאש זהו מג"ק הנ"ל שמהם נמשך רע גמור כזה כו' וכבר נת' שע"י שליטה זו ששלט האדם על האדם יוצא הטוב ממנו

א"כ זהו בירור ג"ק הנ"ל וכן עד"ז בכל הנסיונות אשר רשע מכתיר את הצדיק, ואפילו נסיון דאיוב הרי נאמר הנו בידך כו' וכן באברהם כמ"ש בזהר ע"פ ויהי אחר הדברים כו' שהשטן הנק' אחר הדברים קטרג להיות הנסיון כו', ולכן בירור זה נמשל לשבירת קליפת האגוז הקשה שאין דרך להוציא הפרי רק ע"י שבירת הקליפה דוקא, להיות מבואר בתיקונים הובא בפרדס שם ענין ד' קליפות שיש באגוז שהן נגד ג"ק הנ"ל ונוגה היא הרביעית וא"כ הקליפה הקשה היא מג"ק הנ"ל שאין להם דרך בירור כ"א ע"י שבירה לגמרי וזהו ע"י הנסיון או ע"י מכות ואותות מלמעלה כמ"ש במ"א בענין וידעו מצרים כו', משא"כ ק"ג יוכלו לברר ע"י קיום מ"ע ותפלה שאין בזה צער ויסורים. ולבאר ההפרש בין קיום ל"ת שהוא דחיה לנסיון שהוא בירור הרי הנסיון הוא ג"כ קיום ל"ת שאינו משתחוה לע"ז, אך כשקיום הל"ת אינו ע"י יסורים הוא רק דחיה כנ"ל אבל כשסובל יסורים גדולים זהו ענין אשר שלט האדם באדם וע"י נשבר הקליפה כנ"ל וכן אפילו בדבר ערוה כשלבנו בוער ומושל ברוחו ה"ז סובל י"ל שזהו ג"כ בירור מטעם הנ"ל דע"כ פ"כ מצטער טובא וסובל, וכמעשה נתן דצוציתא. וזהו הכלל דע"י סבלנות היסורים מבחי' ג"ק הנ"ל הוא בירור ממש. ולכן ארז"ל (בפ"ק דב"ב ד"י ע"ב) הרוגי לוד אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, משמע דגבוהים מבע"ת ג"כ והטעם כנ"ל דמעלת הבע"ת שעל ידם מתברר מג"ק הנ"ל ונתהפכו לטוב, והרי ע"י נסיון גדול כזה מברר ג"כ מג"ק הנ"ל א"כ גדול הוא מהם שהרי הוא צ"ג וגם מברר כנ"ל, וגם י"ל דבירור זה הוא העלא' ניצוצים יותר גבוהים אפי' מבע"ת כנו' בע"ח ענין מ"ן דאימא, וזהו כי מנסה כו' לדעת, דע"י נגדל הדעת ביותר מפני העלא' ניצוצים היותר גבוהים במאד מאד מבירור שע"י מ"ע ול"ת וכנ"ל.

32) לקוטי תורה שה"ש ו עמוד ד. וע"ז נאמר שחורות כעורב. פי' כעורב שהוא אכזרי כך יש בבחי' שערות הללו בחי' אכזריות שהרי גם בדבר האסור ופסול כו' נמשך נצוץ וחיות אלקי המחיה ומהווה אותו שבלעדי ניצוץ וחיות אלקי לא יתקיים כלל ועכ"ז לא יעלה הניצוץ אלקי שבו לרצון לפני הוי' להתכלל באורו וקדושתו ית' רק נדחה לחוץ והרי זה כמו אכזריות על הניצוץ אלקי שבו גם צריך האדם להתנהג בנפשו במדת אכזריות להיות סר מרע בבחינת אתכפייא כו' בכמה גדרים וסייגים דקדוקי סופרים קדש א"ע במותר לך כו' ולכן נקרא בבחי' שחורות כעורב.

33) רש"י אחרי יח ג ד"ה כמעשה ארץ מצרים. מגיד שְׁמַעְשֵׂיהֶם שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל פְּנֵעֵנִים מְקַלְקְלִים מְכַל הָאֲמוֹת, וְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁיָּשְׁבוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַלְקֵל מִן הַכֹּל:

34) פסיקטא דר"כ פ' שובה כד. טוב וישר י"י על כן יורה חטאים בדרך וג' (תהלים כה:ח). שאלו לחכמה החוטא מהו עונשו, אמרה להם וחטאים תרדף רעה (משלי יג:כא). שאלו לנבואה החוטא מהו עונשו, אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות (יחזקאל יח:ד). שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה החוטא מהו עונשו, א' להם יעשה תשובה ויתכפר לו, הדא היא דכת' טוב וישר י"י וגו' (תהלים כה:ח). א"ר פינחס למה הוא טוב שהוא ישר, למה הוא ישר שהוא טוב. על כן יורה חטאים בדרך (שם). שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה. לפיכך הושע מזהיר את ישראל וא' להם שובה ישראל (הושע שם).

ילקוט שימוני תהלים מזמור כה. טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. רבי אליעזר בן יעקב אומר מקלט היה כתוב בפרשת דרכים כדי שיכיר הרוצח ויפנה לשם. אמר רב הונא מאי קראה תכין לך הדרך עשה הכנה לדרך. רבי חמא בר חנינא פתח ליה פתחא להדא פרשתא מהכא טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, אם לחטאים מורה כל שכן לצדיקים, וכן מצינו בפרעה שאמר ליה שלח העז את מקנך. ד"א טוב וישר ה'. למה טוב שהוא ישר ולמה ישרא שהוא טוב. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, א"ל חטאים תרדף רעה, שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, א"ל הנפש החוטאת היא תמות. שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, א"ל (סה) יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה חוטא מהו עונשו, א"ל יעשה תשובה ויתכפר לו, הה"ד טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה.

ירושלמי מכות פרק ב הלכה ו. אָמַר רַבִּי פִּינְחָס. טוֹב וְיִשְׂרָאֵל לְמַה הוּא טוֹב. שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל וְלְמַה הוּא יִשְׂרָאֵל. שֶׁהוּא טוֹב. עַל־כֵּן יוֹרֵה חַטָּאִים בְּדֶרֶךְ. שְׁמוֹרָה דְּרֶדֶף תְּשׁוּבָה. שְׁאֵלוּ לְחַכְמָה. חוֹטֵא מַהוּ עוֹנְשׁוֹ. אָמְרָה לְהֶם. חַטָּאִים תְּרַדְּף רַעְיָה. שְׁאֵלוּ לְנְבוּאָה. חוֹטֵא מַהוּ עוֹנְשׁוֹ. אָמְרָה לְהֶם. הַנֶּפֶשׁ הַחַטָּאת הִיא תָּמוּת: שְׁאֵלוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חוֹטֵא מַהוּ עוֹנְשׁוֹ. אָמַר לְהֶם. יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיִתְכַפֵּר לוֹ. הֵינּוּ דְכָתִיב. עַל־כֵּן יוֹרֵה חַטָּאִים בְּדֶרֶךְ. יוֹרֵה לַחַטָּאִים דְּרֶדֶף לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.

35) אור התורה יו"כ עמוד א' תקנז (דברים חלק ג) וזהו מאמר המדרש שאלו לחכמה כו' שאלו לתו היינו ת"ת יביא קרבן וקרבן לא מהני רק על השוגג עד שאלו להקב"ה כו', וזהו טוב וישר הוי', ולכאור' התורה ג"כ נק' לקח טוב אך זהו ע"ד את האור כי טוב ותורה אור והיינו אורייתא מחכמה נפקת, והוא הנק' אור כי הכסיל בחשך הולך כמ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ לבבתני, אמנם יש עומק הטוב הוא הכתר שהוא מקור ושרש האור שהאור רק זהו האר' מהכתר כו' ומבחי' עומק טוב דוקא הוא שיכול לתקן הפגם דעומק רע כי שם כחשיכא כאורה כמ"ש בד"ה בהביאור ע"פ כנשר יעיר, וזהו הטוב כי הוי' אלקיך כי בבחי' צדיקים ישראל מתקשראן באורייתא, והיינו יבא טוב לא כלו רחמיך היינו בחיי עומק טוב לכן לא כלו כו', וזהו שובה עד זה משה ויקבל טוב זה תורה שנאמר כי לקח טוב מטוב זה הקב"ה שנק' טוב הוי' לכל ר"ל שהוא עומק טוב דקמי' כחשיכא כאורה וע"כ נקטו פסוק זה ולא נקטו טוב ה' לקויו כו' כי מה שנמשך להיות טוב הויי לכל זהו בחי' חיצוני' אבל טוב הוי' לקויו זהו בבחי' פנימיות כמובן ממ"ש בגמ' פ"ד דסנהדרין דל"ט ע"ב ר' אליעזר רמי כו' ע"ש, (אלא ר"ל כי בעצמותו אם צדקת מה תתן לו כו' ולכן נאמר טוב הוי' לכל ומשם נמשך התורה להיות טוב ה' לקויו כו') לטובים אלו ישראל דכתיב הטיבה ה' לטובים, וזהו השיבנו אבינו לתורתך תורה צוה לנו משה תלת קשרין ישראל באורייתא כו', גם ע"ד ואלה שמות בניי בזכות מי עומדים בזכות אלה החוקים כו' אך כשפגם בהמצות ואין עצה אלא מי ירפא לך וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך להמשיך מבחי' טוב הוי' לכל ע"ד אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, וכשעושה תשובה הרי מתהפך עוברי רצונו להיות עושי רצונו, ולכן מה שנמשך לעוברי רצונו משם נמשך חיצוניות ע"ד כמה ארך אפים לפניו עאכו"כ שיומשך מבחי' זו לעושי רצונו בבחי' פנימי' כמ"ש בת"א בד"ה וישב יעקב ובד"ה ויהי בשלח פרעה וא"כ המשכה זו בא כלולה מבחי' טוב הוי' לכל בבחי' טוב ה' לקויו כו' ויובן כה"ג ממ"ש בת"א גבי פורים סד"ה כי אתה אבינו כו' גבי ענין הגורל כו' ששם אין עוונות מבדילין כו' (וזהו בחי' טוב ה' לכל) וזהו שרצה המן כו' היינו לקבל מבחי' זו וכמ"ש בד"ה ויאבק איש עמו ונהפוך הוא היינו שמשם דווקא ג"כ נמשך בבחי' טוב ה' לקויו כו' (והיינו ע"י התשובה והמס"נ שהי' להם כו'), ועד"ז יובן איך ע"י התשוב' ממשך מילוי הפגמים ולכן איתא דבחי' יו"כ פ' ופורים הם בבחי' אחת כמבואר בת"א סד"ה עד דלא ידעי דרוש הראשון,

ועז"ן רפאני ה' וארפא ע"ד וירפא את מזבח ה' ההרוס כו' ורפואה הוא בשמיני היינו בינה שבה התגלות ע"ק בחיי קה"ק שמשם הרפואה לכל הפגמים שנעשו בבחי' קדש אקב"ו כמ"ש וכפר על הקודש כמבואר בלק"ת בד"ה שבת שבתון פ"ד ובהביאור פ"ג, והנה מה שהתורה אמרה יביא קרבן ויכפר לו ע' זח"א פ' ויגש דר"ו ע"ב ע"פ כי הנה המלכים נועדו שהוא יחוד זו"ג ע"י הקרבן ועי"ז עברו יחדיו עובר על פשע עו"ש ואפ"ל שגם התורה סמכה על מצות תשובה אלא דהתורה ע"י התשובה נעשה זדונות רק כשגגות ולא שנתכפר לגמרי אך כיון שנעשה כשגגות מהני הקרבן שע"י הקרבן מתכפר השוגג אבל הקב"ה שאמר יעשה תשובה ויתכפר לו ר"ל דהקרבן לא מהני רק לשוגג אלא שיש בכח התשובה לעשות זדונות כזכיות ממש כאשר התשובה היא באמת לאמיתו.

36) המשך ע"ב חלק ג עמוד א' תת. ועפ"י הנ"ל יובן מה שיש בכח ב"ד לעשות לצורך שעה שלא עפ"י התורה שיש מצד שרשי הנשמות שהן למעלה מהתורה, וכמ"ש רק באבותיך חשק ה' שזהו התענוג בנש"י מצ"ע דוקא שנת"ל שזהו בחי' התענוג דעצמות א"ס ממש שלמע' גם מבחי' שעשועים העצמיים דתורה כו', וע"כ משום עת לעשות לה' והיינו שיושלם בחי' החפץ והכוונה העצמית דעצמות א"ס ממש שלא בא בבחי' חכ' דתורה כו' ביכולתם לעשות גם שלא עפ"י התורה כו' (ומ"מ נא' זה בתורה כמו התשובה שנא' בתורה ושבת עד ה' כו', הגם שהתשובה היא למעלה מהתורה כו' כנודע, כמו"כ נא' בתורה לא תסור כו' ימין ושמאל כו' דבעצם זהו למעלה מהתורה כו'). וה"ז כמשל אור הראי' שנת"ל שהוא בחי' אור מקבל רק זהו באור הראי' שבחומר העין, אבל כח הראי' בעצם אינו בחי' אור מקבל כלל כו', כמו"כ נשמות כמו שירדו למטה ונתלבשו בגוף ה"ה מקבלים מהתורה והיינו דהתקשרות ודביקות נפשם באלקות הוא ע"י התורה כו' (ועם היות דההתקשרות היא בהנשמה בכח עצמה שהיא המתקשרת באלקות וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו', ה"ז ע"י סיוע דתורה כו'), אבל מצד שרש ומקור נשמתם אינם בבחי' מקבל כלל ואדרבא הן בחי' משפיעים בתורה וביכולתם לעשות גם שלא כפי התורה לצורך שעה כו', וזהו דמצד שרשם הקדום בבחי' עצמות א"ס אינם בבחי' אור מקבל כלל וה"ה בחי' עצמיים ממש כו'.

37) תניא פרק כד בהגהה. ולפי ערך וחקיקי פחינות הפגם בנפש ובשרש בנפשו, כך הם חלוקי פחינות

המירוק וקעונש בגיהנם או בעולם הזה, לכל עון וחסא עונש מיוחד, למרק ולהעביר הלכלוך והפגם. וכן פתיבי מיתה ופרת, אין פוגמין פולם בשנה:

39) אור התורה לה"מ תהלים עה"פ ס'רמג. כח מעשיו הגיד לעמו. התורה נקראת כח מעשיו, כי באורייתא ברא קב"ה עלמא, והוא הכח של מעשיו יתברך. וזה הגי"ד, לשון המשכה, לעמו, כי כשאדם לומד תורה באהבה ויראה אזי על ידי אותיות התורה ממשיך חיות לכל הברואים.

לקו"א ס'צד. כח מעשיו הגיד לעמו. התורה נקרא כח מעשיו, כי באורייתא ברא קב"ה עלמין, והוא כח מעשיו [נ"א: והוא הכח של מעשיו ית', וזה] הגיד, לשון המשכה, לעמו, שכשאדם לומד תורה באהבה ויראה אזי על ידי אותיות התורה ממשיך חיות לכל הברואים.

40) לקוטי שיחות חלק י עמוד 6. עפ"ז מובן דיוק הלשון כח מעשיו הגיד לעמו גו": בכדי להסיר טענת ותלונות או"ה אינה מספיקה הידיעה שבמעשיו וגו" בלבד, כי אדרבה, זוהי יסוד טענתן: מכיון שענינים הגשמיים הם מעשיו" של הקב"ה, הרי לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים"; כ"א הפירוש שכח (הכוונה והתכלית – שהם הפנימיות והכח של) – מעשיו הגיד לעמו": ומדייק הגיד" (ולא אמר וכיו"ב) הקב"ה הגיד" והמשיך ומסר לעמו את הפנימיות הכח" – שבמעשיו", והיינו שע"י עבודת בני"י הפכו המעשיו" לקדו"ה (לתת להם נחלת גוים"), וכנ"ל.

41) בראשית רבה פרק א ד. בראשית ברא אלהים, ששה דברים קדמו לבריאת העולם, יש מהן שנגבראו, ויש מהן שעלו במחשבה להבראות. התורה והפסא הפסוד, נבראו. תורה מנין, שפאמר (משלי ח, כב): ה' קנני ראשית דרפוי. פסא הפסוד מנין, דקתיב (תהלים צג, ב): נכון פסאף מאז וגו'. האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח, עלו במחשבה להבראות, האבות מנין, שפאמר (הושע ט, י): פענבים במדבר וגו'. ישראל מנין, שפאמר (תהלים עד, ב): זכר עדתך קנית קדם. בית המקדש מנין, שפאמר (ירמיה יז, יב): פסא כבוד מרום מראשון וגו'. שמו של משיח מנין, שפאמר (תהלים עב, יז): יהי שמו לעולם וגו'. רבי אהבה רבי זעירא אמר אף התשובה, שפאמר (תהלים צ, ב): בטרים הרים ילדו, ואותה השפעה תשב אנוש עד זכא וגו', אבל איני יודע איזה מהם קדם, אם התורה קדמה לכסא הפסוד ואם פסא הפסוד קדם לתורה, אמר רבי אבא בר כהנא התורה קדמה לכסא

הַכְּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה, כב): ה' קִנְיֵי רֵאשִׁית דָּרְכּוֹ וְגו', קוֹדֵם לְאוֹתוֹ שֶׁפְּתוּב בּוֹ (תהלים צג, ב): נִכּוֹן כְּסֶאֱדָה מְאֹד. רַבִּי הוּנָא וְרַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַבִּי יִצְחָק אָמְרוּ, מִחֲשִׁבְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל קִדְמָה לְכָל דָּבָר, מְשַׁל לְמִלְדָּה שְׁקִיָּה נְשׂוּי לְמִטְרוּנָה אַחַת, וְלֹא הָיָה לוֹ מִמֶּנָּה בֶּן, פַּעַם אַחַת נִמְצָא הַמֶּלֶךְ עוֹבֵר בְּשׂוֹק, אָמַר טְלוּ מִלְּגִינִי וְקַלְמִין זֶה לְבָנִי, וְהָיָה הַכֹּל אוֹמְרִין, בֶּן אֵין לוֹ וְהוּא אוֹמַר טְלוּ מִלְּגִינִי וְקַלְמִין זֶה לְבָנִי, חָזְרוּ וְאָמְרוּ הַמֶּלֶךְ אֶסְטְרוּלוֹגוֹס גְּדוֹל הוּא, אֵלוּלֵי שֶׁצִּפְפָּה הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַעֲמִיד מִמֶּנָּה בֶּן לֹא הָיָה אוֹמַר טְלוּ מִלְּגִינִי וְקַלְמִין לְבָנִי. כִּף אֵלוּלֵי שֶׁצִּפְפָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאַחַר עֲשָׂרִים וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, לֹא הָיָה כּוֹתֵב בַּתּוֹרָה צוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דָּבָר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תנא דבי אליהו רבה יד. ואמר לי רבי (נ"י שני דברים יש בלבבי ואני אוהבך אהבה גמורה) שני דברים יש בעולם ואני אוהבם בלבבי אהבה גמורה ואלו הן תורה וישראל אבל איני יודע איזה מהם קודם אמרתי לו בני דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה שנאמר (משלי ח:כ"ב) ה' קנני ראשית דרכו וגו' אבל אני אומר ישראל קדמו שנאמר (ירמיהו ב:ג') קודש ישראל לה' ראשית תבואתה משל למלך שהיה לו אשה ובנים בתוך הבית וכתב את האגרת אל המקום שאשתו ובניו שם (אלמלא אשתו ובניו של מלך שעושין לו נחת רוח בתוך הבית וכתב את האגרת ולא חזרה האגרת ביד השליח) אלמלא אשתי ובני שלי שעושין לי נחת רוח בתוך הבית החרבתי את המקום כך אלמלא הם ישראל לא נברא העולם ונחרב העולם לכך נאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתה ונאמר ה' קנני ראשית דרכו וגו'.

לקוטי תורה שה"ש יט עמוד ב. עוד ביאור הדברים ע"פ יונתני בחגוי הסלע וגו' הנה ארז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה. כי התורה הנגלית היא בחינת הארת החכמה המתלבשת במדות ולכן הם גם כן שיתא סדרי משנה כנגד ששה מדות עליונות סדר זרעים מבחינת חסד כו' והענין הור כי כשר ופסול טמא וטהור חייב וזכאי נמשך מהמדות עליונות דהיינו כשר ומותר וטהור זהו בחינת חסד וימין מקרבת שיתעלה אותו דבר ליכלל באור א"ס ופסול ואסור וטמא היינו בחינת גבורה שמאל דוחה שלא יוכל להתעלות כו' וכ"ז הוא ע"פ חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעה הנמשכת ומתלבשת במדותיו ית' ולכן נקרא התורה נובלות חכמה של מעלה (בבראשית רבה פרשה י"ז) כי חכמה זו המתלבשת במדות היא בחי' נובלות לבד לגבי עצמיות חכמה עילאה

חכמתו ית' שהיא רמה ונשגבה למעלה מהמדות כו' (ועמ"ש בד"ה השמים כסאי כו' דקאי על התורה שנקרא כסאי לבחינת רצונו וחכמתו ובינתו כו' והיינו מה"ט וע"ש מענין זה) ולכן נאמר בישראל קדש ישראל לה' ראשית תבואתה שישראל הוא ראשית ומקור התורה כי הנה ישראל עלו במחשבה. פ"י מחשבה היינו בחינת חכמה ועלו במחשבה היינו בבחינה העליונה שבמחשבה (והיינו כענין במחשבה תחלה דהיינו תחלת המחשבה) והענין כי הנה בענין השתלשלות עילה ועלול הנה פנימית העילה הוא דבוק בעילתו רק חיצוניותו הוא הנמשך בהשפעה להעלול. ועד"ז הוא נמשך ומשתלשל מעילה לעילה הכל רק באופן זה שמבחינת חיצוניות העליון נעשה פנימיות לתחתון (ועמ"ש מזה באריכות קצת בפ' שלח בד"ה ענין נסכים) וא"כ לפ"ז הכלל הרי החכמה עילאה שמקבלת מבחינת כתר כמ"ש והחכמה מאין תמצא הרי הבחינה עליונה שבחכמה ופנימיותה דבוקה בכתר עליון (וע' בפרדס שער שלישי פ"ג כל ספירה וספירה תבחן בג' בחינות כו' ובשער הנתיבות רפ"ג, הנתיב האחד כו' יחוד החכמה בכתר כו' ועוד שם שכל מופלא נדמה למאציל כו' ועיין בפ' פנחס) (דרנ"ו סע"ב) ומה שנמשך ומתפשט מבחינת חכמה למטה במדות זהו רק מבחינת חיצוניות החכמה וזהו ענין נובלות חכמה כנ"ל אכן נש"י שעלו במחשבה היינו בבחינה העליונה שבמחשבה כי לכן הרי נאמר בנים אתם לה' בני בכורי ישראל שכמו עד"מ הבן הנמשך ממוח האב הרי מלובש בהטפה מעצמיות ומהות החכמה שבמוח האב כו'. וכך נש"י שרשן ומקורן מעצמיות ופנימיות ח"ע ממש שלמעלה מבחי' נובלות וחיצוניות כו' וכמ"ש בד"ה ששים המה מלכות כו' בפ"י כנסי' שבפנימיות ז"א כו' ע"ש. ועמ"ש ג"כ בד"ה אני ישנה. בפ"י עלו במחשבה דהיינו בחינת מחשבה שבמחשבה כו' ע"ש וא"כ עד"ז גם כאן היינו שנש"י שרשן מבחינה העליונה שבח"ע ולכן הם ראשית תבואתה והם מקור ויסוד התורה שהיא בחי' נובלות חכמה. ולכן נקראת התורה תורת משה כו' והיינו לפי שנשמת משה שרשה מעצמיות ח"ע שזהו מקור התורה וכמ"ש מזה בד"ה להבין ענין לחם משנה בפ' בשלח. שלכן נאמר במשה כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ כו' וכבד לשון לגבי תשב"כ שלא היה יכול להשפיל א"ע להיות נמשך ממנו התורה שהיא בחי' נובלות חכמה כו' ועמ"ש בד"ה משה ידבר. ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש שזהו ענין שהתורה נק' כלה ומאורסה וישראל הם בחי' חתן המשפיע כו'. והנה הגם שזהו בחינת משה אך כמ"כ יש

לו נשמה דאצילות מלובשת ממש בהגוף שלו למטה ממש וע"ד מ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי שאף לאחר שירדו הנר"ג דאצילות לעוה"ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנו מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו' ע"ש משא"כ שאר כללות נש"י צדיקים ובינונים כו' הנק' נשמות דבי"ע היינו שעם היות שרש כל הנשמות הוא מאצילות אבל עכ"ז בחי' זו דשרש הנשמה שמאצילות אינו מלובש ולא מאיר בהגוף כלל אלא נשאר האור בבחינת אצילות בבחינת העלם ומקיף בלבד על הנשמה המתלבשת בגוף והנשמה הנמשכת ומתלבשת בגוף היא נפש או רוח או נשמה דבי"ע לבד ולא מבחינת אצילות כלל ולכן נקרא נר"ג דבי"ע לבד אך עכ"ז שרש דשרש בחינת מזלייהו והמקיף יש בכל נש"י מבחינת שעלה במחשבה וע"כ מצד זה נאמר על כל נש"י קדש ישראל לה' ראשית תבואתה שהן הן מקור התורה ויסודה. ומצד הנשמה המלובשת בגוף הן בחינת מתקשראן באורייתא כו':

42) רש"י דברים לד יב ד"ה לעיני כל ישראל. שְׁנֵאָא לְבוּ לְשִׁבְרֵי הַלְּוָחֹת לְעֵינֵיהֶם שְׁנֵאָמַר "וְנִאֲשָׁרְמָה לְעֵינֵיכֶם" (דברים ט') וְהִסְפִּימָה דַעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַעְתָּו, שְׁנֵאָמַר "אֲשֶׁר שִׁבְרָתָ" (שמות ל"ד) — "יִשְׂרָאֵל כְּפָתַח שִׁשְׁבְּרָתָ":

לקוטי שיחות חלק ט עמוד 240. איז דער ביאור אין דעם : בנוגע צום חטא העגל זאָגט די גמרא לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה". אַז דאָס וואָס דער אויבערשטער האָט געמאַכט אַז דער יצה"ר זאָל קענען קילט זיין אויף אין אין איינריידן זיי צו מאַכן דעם עגל, איז עס צוליב דעם עילוי וואָס איז צוגעקומען אין תשובה (ביטול החטא - ביז אַז דער מענש ווערט במעלה יותר" ווי פארן חטא וואָס איז אַרויסגעקומען דורך דעם. דערפון איז פארשטאנדיק אויך ב" נוגע שבירת הלוחות - דער מסובב פון חטא העגל - אַז דער טעם דער- פון (בפנימיות) איז, בכדי אַז דורכי דעם זאָל צוקומען אַן עילוי - אַן עילוי אין (תורה) די לוחות (היפך ביז נאָך העכער פון די לוחות אשר שברת). די לוחות שניות. וואָס זיי זיינען כפלים לתושי" לגבי די לוחות ראשונות השבירה [ויש לומר, אז אויך די כוונה פון משה רבינו ביים צעברעכן די לוחות. מאַכנדיק דעם ק"ו אַז וויבאלד ישראל מומרים" קען מען זיי ניט געבן די תורה, איז געווען ניט בלויז צוליב פארהיטן דעם כבוד התורה, נאָר אויך) בכדי צו פועל'ן אויף אידן אַז זיי זאָלן תשובה טאָן. וכמשל הבן וואָס

ג"כ נשמות גבוהות מאד שיש בהם מבחינת משה וזהו שאמר רב ספרא לרבא משה שפיר קאמרת כו' והן הנשמות שנק' אחים וריעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי כו' ומבואר בזהר שהן למעלה אפילו מבחי' בנים (ע' זהר ח"ב דקכ"א סע"ב וד' צ"ד סע"ב ח"ג ד"ז ע"ב) והיינו שנמשכו מיחוד או"א דאצילות ולכן נקראים אחים לז"א דאצילות והם למעלה מבחי' תורה וכמשנ"ת ג"כ בביאור ע"פ ששים המה מלכות הנ"ל בענין חסידים הראשונים שבגמ'. אמנם הנשמות הנמשכים מזיווג זו"ג דאצילות היינו שהנשמה נמשכת מאין ליש שהוא מאצילות להיות בחי' בריאה ממש אבל נשמה דאצילות היינו בחינת אלקות ממש שהוא בחינת אצילות כמו שהוא באצילות ממש למעלה מעלה מבחי' בריאה יש מאין אלא שהן רק מבחי' הכלים דאצילות כי פי' כלים דאצילות הוא בחינת הגבול שיש גם באצילות שע"ז אמרו שיעור קומה רל"ו אלפים רבבות פרסאות. והנשמות הנמשכים מהכלים הרי הנשמה היא כמו טפה א' לגבי הכלים ממש ומ"מ היא בחינת אלקות וכמ"ש במ"א ביאור ענין זה ע"פ מאמר הזהר פ' פנחס (דף רמ"ט ע"א) ע"פ ובחדש הראשון כו' מאי אילת השחר כו' ע"ש וזהו ענין הנשמות שנמשכו מיחוד או"א שנק' אחים וריעים לזו"ג דאצילות ע"ש שנאצלו ג"כ מאו"א כמו שנאצלו הכלים דזו"ג דאצילות אלא שהם הארה קטנה מאד לגבי הכלים דזו"ג שהם הע"ס. משא"כ הנשמות שנולדו מיחוד וזיווג זו"ג דאצילות היינו שלידתם הוא לעולם הבריאה כמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פרק ד' ה' והיינו שנמשכה הנשמה להיות בריאה יש מאין וע"ז אמרו ישראל מתקשראן באורייתא ואף לפמ"ש במ"א שגם מזיווג זו"ג דאצילות נולדים ונמשכים ג"כ לפעמים נשמות גבוהות מאד הנק' נשמות דאצילות ממש וכדמשמע בזהר ויקרא (דכ"ד סע"ב) ובזהר משפטים (דצ"ד ע"ב) ובשא דוכתי. מ"מ כיון ששרשן מזיווג זו"ג דאצילות ולכן נק' בנים למקום וא"כ אינן אלא טפה א' הנמשכת ממוחין דזו"ג. והתורה היא עצם חב"ד דזו"ג דאצילות ממש. ואצ"ל נשמות דבי"ע כו' ולכן ע"ז אמרו ישראל מתקשראן באורייתא ומ"מ אפילו נשמות דבי"ע ממש כולן שרשן מאצילות העליון ממש. וגם עלו במחשבה ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים גבי כי תקנה עבד עברי כו' וא"כ צ"ל מהו הפי' והענין שהצדיקים הראשונים דייקא לבד הן הן נשמות דאצילות משא"כ שאר כל הנשמות שהן דבי"ע כו' אך הענין כי נשמות הצדיקים הראשונים היינו שהנשמה המלובשת בגופם ממש היא בחינת אצילות ממש כמו נשמת רשב"י שהיה

פירט זיך אויף ניט ווי ס'דארף צו זיין, ביז אז אביו דוחהו חוץ לביתו ואומר לו שאינו אביו" - וואָס דורך דעם דוקא ווערט נתגלה דער אהבת הבן לאביו, ביז ער שרייט במר נפשו שאינו רוצה ליפרד מאביו בשום אופן, ומכש"כ כשלא יקרא בשם אביו". ועפ"ז איז פארשטאנדיק דער דיוק ואשברם לעיניכם" - און ווי דער פסוק איז מדגיש אויך בסיום פרשתנו לעיני כל ישראל" ווייל די מעלה און שבח פון משהין ביים צעברעכן די לוחות איז באשטאנען אין דעם וואָס נשאו לבו לשבור הלוחות לעי-ניהם", וואָס דאָס האָט ביי זיי אַרויסגערוּפֿן זיי זאלן תשובה טאָן]. וואָס דערמיט ווערט אויך מבואר ווי אַזוי דער יום צום שבעה-עשר בתמוז, דער טאָג פון שבירת הלוחות, וועט נהפך ווערן לששון ולשמחה: איצטער, ווען מ'זעט ווי שבירת הלוחות האָט געבראַכט דערצו אַז אומה ולשון שולטת בהם", איז דער טאָג פון שבירת הלוחות א יום תער ניה. משא"כ לע"ל, וואָס דעמאָלט וועט נתגלה ווערן בשלימות די מעלה פון דער תשובה פון אידן אף חטא העגל, וואָס די תשובה האָט זיך אַני געהייבן דורך ואשברם לעיניכם" (ועד"ז) אויך די מעלה פון די לוחות שניות), דאָן וועט שבעה-עשר בתמוז יום שבירת הלוחות זיין א יום ששון ושמחה. און דאָס איז דער טעם פאַרוואָס יישר כחך ששברת" שטייט ערשט ביי דעם ציווי אויף די לוחות שניות, ביז אַז בגילוי, אין פשוטו של מקרא (עולם העשי''), קומט עס אַרויס ערשט בסיום פון וזאת הברכה", ווען דער אויבערשטער האָט באוויזן צו משה רבינו עד היום האחרון" ווייל דאָן דוקא ווערט נתגלה דער עילוי צו וועלכן אידן זיינען צוגעקומען דורך שבירת הלוחות.

לקוטי דיבורים חלק ד תקעה. אין א ספר תורה (זע אויך לקוטי תורה ר"פ בחוקותי, שם שה"ש ביאור דשימני כחותם פ"ג ד'. אמרי בינה שער התפלין פל"ה ואילך. דרך מצותיך מצות תפלין.) זיינען דאָ די ד' שיטין פנויות, דער הלק, די לבנונית, דאָס איז דער למעלה מהשכל, מען מיינט ניט אַז עס איז ניט קיין שכל, עס איז שכל עצמי העכער פון שכל גלוי, עס דארף האבען שרטוט, דאס הייסט, אַז מען דארף עס איז דא וואס צו שרייבען נאר מען קען ניט שרייבען. עס איז העכער פון התלבשות אין אותיות. דאָס איז אַ יסוד מוסד אין תורה. א איד איז אַ ספר תורה. די פשיטות פון אַ אידען איז פשיטות העצמי, דער ביטול העצמי. אַ איש פשוט - טוט. ער ווייס ניט פאַר וואָס, ער טראַכט ניט, ער טוט. דאָס איז די פשיטות העצמי, די נקודה עצמית פון אַ איד, דאָס פינטעלע איד.

43)קהלת יב ז. וַיִּשָׁב הָעֶפְרַיִם עַל-הָאָרְצוֹן כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה:

לקוטי תורה ר"פ האזינו. וביאור ענין תשובה וגם מה שאמרו רז"ל נמצא כל ימיו בתשובה איך הוא כל ימיו. הנה עיקר התשובה הוא כמ"ש והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה (בקהלת סי' י"ב). וביאור הדבר...

44)רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ד. וְאֵל יִדְמָה אָדָם בְּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא מִרְחַק מִמְּעַלְת הַצְּדִיקִים מִפְּנֵי הַעֲוֹנוֹת וְהַחֲטָאוֹת שֶׁעָשָׂה. אִין הַדְּבָר כֵּן אֵלָּא אֶהוּב וְנִתְמַד הוּא לִפְנֵי הַבּוֹרָא כְּאֵלּוֹ לֹא חָטָא מְעוֹלָם. וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁשָׁכְרוּ הַרְבֵּה שְׁהָרִי טַעַם טַעַם הַחֲטָא וּפְרַשׁ מִמֶּנּוּ וְכַבֵּשׁ יָצְרוּ. אֲמָרוּ חֲכָמִים מְקוֹם שֶׁבְּעֵלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אִין צְדִיקִים גְּמוּרִין יְכוּלִין לַעֲמֹד בּוֹ. כְּלוּמַר מְעַלְתָּן גְּדוּלָּה מִמְּעַלְתָּ אֵלּוֹ שֶׁלֹּא חָטָאוּ מְעוֹלָם מִפְּנֵי שֶׁהֵן כּוֹבְשִׁים יָצְרָם יוֹתֵר מֵהֵם:

ברכות לד: וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַנְּבִיאִים כּוֹלֵן לֹא נִתְנַבְּאוּ אֵלָּא לְבְּעֵלִי תְּשׁוּבָה, אַבְל צְדִיקִים גְּמוּרִים "עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זּוֹלָתָה". וּפְלִיגָא דְרַבִּי אַבְהוֹ, דְּאָמַר רַבִּי אַבְהוֹ: מְקוֹם שֶׁבְּעֵלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין — צְדִיקִים גְּמוּרִים אִינֵם עוֹמְדִין, שְׁנַאָמַר: "שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֲוֹק וְלְקְרוֹב". לְרַחֲוֹק בְּרִישָׁא, וְנִתְדַר "לְקְרוֹב". וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לָהּ: מַאי "רַחֲוֹק" — שֶׁהָיָה רַחֲוֹק מִדְּבַר עֲבִירָה מְעִיקָרָא. וּמַאי "קְרוֹב" — שֶׁהָיָה קְרוֹב לְדַבְּרַ עֲבִירָה, וְנִתְרַחַק מִמֶּנּוּ הַשְּׂתָא.

סה"מ תש"ט עמוד 183 בהערה. במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם: מובא בפשיטות בכמה מקומות בדא"ח. והוא דעת ר' אבוהו בברכות (לד, ב) והביאו הרמב"ם בהל' תשובה פ"ז ה"ד. והנה ידועה קושית המפרשים, שהרי במחלוקת היא שגויה בברכות שם, דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן דצדיקים גמורים גדולים מבעלי תשובה ופליגא דר' אבוהו כו', ואדרבה, אין הלכה כתלמיד במקום הרב. וכמה תירוצים נאמרו בדבר: (א) כללי פסקי הש"ס לא נאמרו אלא בעניני הלכה ולא באגדה. — וקשה בשלשה: : בכ"מ משמע דכללים אלו נוהגים גם בעניני אגדה (ראה שדי חמד כללים ה' לב). גם את"ל דאינם אלא בהלכה, הדעת נותנת דיש לחלק בזה רק בכללים שאינם תלויים בסברא, וכמו ר' פלוני ור"פ הלכה כר"פ שהטעם ע"ז מפני שהי גדול יותר במקצוע זה (ראה רא"ש ב"ק פ"ד ס"ד). אבל בכללים שהשכל מחייבם, וכמו הא דאין הלכה כתלמיד במקום הרב, הרי שכל זה עצמו מחייב

הכלל גם בעניני אגדה . - גם את"ל שאפילו כללים כאלו אינם בעניני אגדה, היינו שאפשר שתהי' הלכה כתלמיד במקום הרב, ולא שהכרח הוא, וא"כ עדיין צ"ע מנ"ל לפסוק בפשיטות כר"א ולא כר"י. (ב) יש שכלל כללו, דבכ"מ בש"ס כשמביא מ"ד ומסיים ופליגא דפלוני, לי זה מורה דבעל הסוגיא מבטל דברי הראשון כיון דפליגא אפלוני. - ומלבד דצריך בושש ליישב זה בכל הש"ס. הרי בסוגיא זו גופא צע"ג, דאיתא שם ופליגא דשמואל דאמר אין בין עוה"ז לימוה"מ אלא שעבוד מלכיות בלבד, והרמב"ם (הל' תשובה פ"ח ה"ז) מביא דברי החולק על שמואל (ועיי"ש בלחם משנה). (ג) יש לפסוק כר' אבוהו משום דר"ש חסידא דאמר (סוטה י, ב) יוסף שקידש ש"ש בסתר כו' יהודא שקידש ש"ש בפרהסיא זכה ונק' כולו ע"ש הקב"ה, סבר דבע"ת עדיף. - והראי' אינה מובנת דהא ר"ש חסידא אומר בפירוש דזכה מפני שהי' בפרהסיא ולא בסתר, ואדרכה, את"ל דסבר דבע"ת עדיף, ובזה מעלת יהודא על יוסף, מנ"ל דנוגע מה שהי' בפרהסיא ולא בסתר, ומלשונו בכלל משמע דאין זה ענין לחשובה אלא לקידוש ש"ש. וראה ג"כ בסוטה (לו, ב). ונהפוך הוא אשר תנא דמסייע ישנו לבר פלוגתי דר' אבוהו דוקא, והוא ר"ש בן חלפתא (קהלת רבה פ"א, ט) דאמר דטובות הנביאים הם לבע"ת אבל מי שלא טעם טעם חטא מימיו עין לא ראתה וגו'. ומה שגלפעי"ד בזה הוא ע"פ הידוע בכללי הש"ס דהלכה כש"ס בבלי נגד הירושלמי המדרשים וכו', ובמה דברים אמורים כשברור הדבר בבבלי, אבל מחלוקת או ספק בבבלי ופסק בירושלמי וכו' כמה דעות יש דהולכים אחרי הברור. - והנה גם בנדו"ד כן הוא, דבש"ס נשאר במחלוקת אבל בזה נקט בפשיטות כדעת ר' אבוהו דבמקום שבע"ת כו' (וח"א לט, א. קכט, ב, וח"ב קו, א). ולכן כן פסקינו. וראה בשר"ח כללי הפוסקים סוף מערכת כללי הרמב"ם אם יש להביא מקור לדברי הרמב"ם מן הזהר. בשל"ה מצאתי בזה חידוש גדול, (בהקדמה חלק בית גדול ל"ו, א. על מרז"ל ההי"ן חתי"ן) שמביא דעת ר"י ודעת ר"א דברכות שם ומסיים : דע כי מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ואף שתלמודא אמר ופליגא, ר"ל הם מחולקים כל אחד מדבר בענין בפ"ע כו' צדיק גמור עדיף מבעל תשובה כשהוא מיראה ובעל תשובה עדיף מצדיק גמור כשהוא שב מאהבה. - ועפ"ז מבואר פסק הרמב"ם, וגם מה שבדא"ח מובא בפשיטות דבעלי תשובה גדולים, כי הרמב"ם אינו מדבר במעלה הפחותה דבעלי תשובה, וכמו"ש (שם) : אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאלו לא חטא מעולם כו'

(עיי'ן יומא פ"ו א), - ובדא"ח מפורש הדבר באגרת התשובה ספ"ח דמעלת בע"ת על צד"ג הוא בתשובה עילאה, וכן מוכח בתניא ספ"ז, ובכ"מ. - בשו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תתל"ב מפרש דר"י מדבר ברשעים שנעשו בע"ת מאהבה, ור"א מדבר בצד"ג שחטאו באקראי ושובו תו"מ (אבל בעל הסוגיא לא נראה לו לפרש כן דברי ר"י, ולכן אומר ופליגא דר"א). וכמובן אין פ"ה זה מתאים לא לפי הרמב"ם ולא למש"כ ברא"ח - דרך אגב בשני אופנים הנ"ל : ותיבת ופליגא בסוגיא זו דברכות (לו, ב) פירושה שמחולקים בעניניהם ולא שחולקים זה על זה. (ב) והזהר מכריע ההלכה במחלוקת אשר בש"ס. יש לתרץ גם מה שהקשו נ"כ הרמב"ם על מה שהביא בידו, המאמר דכל הנביאים נתנבאו לימוה"מ כו' וגם המאמר דאין בין עוה"ז לימוה"מ אלא שעבוד מלכיות בלבד. - והוא בזהר ח"ג קכה, א : דמסטריתהו - דע"ה דוקא לית בין גלותא לימוה"מ אלא שעבוד מלכיות בלבד, משא"כ בת"ח. ועיי"ג כעבודת הקדש לר"מ בן גבאי ח"ב פל"ח. ואגה"ק סכ"ה. וק"ל.

45) שבת קנג: תַּנּוּן הָתָם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: שׁוֹב יוֹם אֶחָד לַפְּנֵי מִיתָתְךָ. שְׁאֵלוּ תַלְמִידָיו אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וְכִי אָדָם יוֹדֵעַ אֵינְהוּ יוֹם יָמוּת? אָמַר לָהֶן: וְכָל שָׁפָן, שׁוֹב הַיּוֹם, שְׂמָא יָמוּת לְמַחֵר, וְנִמְצָא פֶלַי יָמִי בְּתַשׁוּבָה. וְאִף שְׁלֵמָה אָמַר בְּתַקְמָתוֹ: בְּכָל עַת יִהְיֶה בְּגִידָי לְבָנִים וְשָׁמֶן עַל רֹאשִׁי אֵל יִחְסֶר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׂוִימָן אֶת עֶבְדָּיו לְסַעוּדָה, וְלֹא קִבַּע לָהֶם זָמַן. פִּיקַחִין שְׂבָהוּן קִישְׁטוֹ אֶת עֶצְמוֹן וַיֵּשְׁבוּ עַל פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, אָמְרוּ: כָּלוּם חֶסֶר לְבֵית הַמֶּלֶךְ? טִיפְשִׁין שְׂבָהוּן הֶלְכוּ לְמִלְאָתָן, אָמְרוּ: כָּלוּם יֵשׁ סַעוּדָה בְּלֹא טוֹרַח? פְּתָאוּם בִּיקֵשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת עֶבְדָּיו. פִּיקַחִין שְׂבָהוּן נִכְנְסוּ לַפְּנֵי כְּשֶׁהָן מְקוֹשְׁטִין, וְהִטִּיפְשִׁים נִכְנְסוּ לַפְּנֵי כְּשֶׁהָן מְלוֹכְלְכִין. שְׂמַח הַמֶּלֶךְ לְקִרְאָת פִּיקַחִים וְכַעַס לְקִרְאָת טִיפְשִׁים. אָמַר: הֲלָלוּ שְׂקִישְׁטוֹ אֶת עֶצְמוֹן לְסַעוּדָה — יֵשְׁבוּ וַיֵּאָכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, הֲלָלוּ שְׁלֹא קִישְׁטוֹ עֶצְמוֹן לְסַעוּדָה — יַעֲמְדוּ וַיִּרְאוּ. חֲתַנּוּ שָׁל רַבִּי מְאִיר מְשׁוּם רַבִּי מְאִיר אָמַר: אִף הֵן נִרְאִין כְּמִשְׁמֵשִׁין. אֲלֹא אֵלּוּ נֵאֱלוּ יוֹשְׁבֵינִי: הֲלָלוּ — אוֹכְלִין, וְהֲלָלוּ — רְעִבִין. הֲלָלוּ — שׁוֹתִין, וְהֲלָלוּ — צְמֵאִים, שְׂנַאָמַר: "כִּהֵן אָמַר ה' הִנֵּה עֶבְדֵי יֵאָכְלוּ וְאַתֶּם תִּרְעְבוּ הִנֵּה עֶבְדֵי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם תִּצְמָאוּ הִנֵּה עֶבְדֵי יָרוּנוּ מִטוֹב לֵב וְאַתֶּם תִּצְעֲקוּ מִכָּאֵב לֵב".